

Ewaluacja II edycji budżetu obywatelskiego w Częstochowie

W raporcie zawarto dane: opracowane w ramach ewaluacji II edycji BO w Częstochowie przeprowadzonej przez pracowników Referatu Partycypacji i Konsultacji Społecznych Urzędu Miasta Częstochowy oraz fragmenty publikacji: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” sfinansowanej w ramach projektu „Jasne, że razem” dofinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich realizowanego przez Polski Instytut Mediacji i Integracji Społecznej w partnerstwie z Urzędem Miasta Częstochowy

Raport opracowały: Agata Wierny, Patrycja Szlempo

Częstochowa, marzec 2016

WSTĘP

Celem działań podjętych w 2016 r. było zwiększenie liczby mieszkańców, którzy uczestnicząc w tworzeniu budżetu obywatelskiego w aktywny sposób angażują się w działania na rzecz miasta. Osiągnięcie celu wspierały przedsięwzięcia realizowane dzięki środkom finansowym pozyskanym z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

Zgodnie z założeniem, że wszystkie dokumenty związane z funkcjonowaniem budżetu obywatelskiego w Częstochowie przygotowywane są wspólnie z mieszkańcami, pierwszą edycję budżetu zakończyło wysłuchanie publiczne podsumowujące rezultaty. W oparciu o podjęte podczas dyskusji wspólnie ustalenia przygotowane zostały projekty dokumentów na rok 2015 uwzględniające korekty istniejących procedur czyli:

- projekt uchwały w sprawie tworzenia budżetu obywatelskiego,
- projekt formularza propozycji zadania do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego.

Celem przyjętych zmian było usprawnienie procesu przeznaczania środków miejskich na wskazane przez mieszkańców zadania, stworzenie możliwości realizacji większej liczby zgłoszonych pomysłów oraz dalsza aktywizacja mieszkańców.

Prezydent Miasta zgodnie z deklaracją złożoną podczas spotkania ewaluacyjnego zaproponował zwiększenie środków przeznaczonych na budżet obywatelski do 1,1 proc. (dotychczas był to 1 procent liczony od dochodów miasta), a także zmianę nazwy – z partycypacyjnego na budżet obywatelski.

Kwota **6 661 679 zł** przeznaczona na budżet obywatelski w roku 2015, to prawie milion złotych więcej niż w pierwszej edycji budżetu, w którym zabezpieczono na ten cel 5 738 869 zł.

Wysokość kwot przeznaczonych na częstochowski budżet obywatelski w latach 2014 i 2015¹

Rok	Wysokość kwoty BO
2014	5.738.869 zł
2015	6.661.679 zł

¹ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 86

Podział środków na zadania o charakterze dzielnicowym w I edycji budżetu partycypacyjnego / obywatelskiego:

Lp.	Dzielnica	Obszar (w m2)	Liczba mie- szkań- ców	Udział procentowy		Kwota (w zł)			
				Obszar	Liczba mie- szkań- ców	bazowa	uwzględniając udział:		ogółem
							obszaru dzielnicy	liczby mieszkań- ców	
1.	Bleszno	16 219 258	4 133	10,04	1,847	28 694,35	115 235,51	47 698,61	191 629
2.	Częstochówka- Parkitka	4 731 619	8 637	2,93	3,860	28 694,35	33 618,30	99 684,15	161 997
3.	Dźbów	17 799 652	5 577	11,02	2,492	28 694,35	126 461,74	64 355,68	219 512
4.	Gnaszyn- Kawodrza	8 729 267	5 364	5,40	2,397	28 694,35	62 025,71	61 902,31	152 622
5.	Grabówka	7 664 885	4 315	4,74	1,928	28 694,35	54 461,88	49 790,43	132 947
6.	Kiedrzyn	7 767 234	2 940	4,81	1,314	28 694,35	55 184,97	33 933,93	117 813
7.	Lisiniec	11 228 645	9 476	6,95	4,235	28 694,35	79 781,77	109 368,49	217 845
8.	Mirów	11 973 935	2 262	7,41	1,011	28 694,35	85 073,01	26 108,98	139 876
9.	Ostatni Grosz	1 902 686	6 428	1,18	2,872	28 694,35	13 520,78	74 169,14	116 384
10.	Podjasnogórska	2 433 711	3 287	1,51	1,469	28 694,35	17 296,95	37 936,79	83 928
11.	Północ	8 798 350	28 480	5,45	12,727	28 694,35	62 507,77	328 673,63	419 876
12.	Raków	2 121 756	21 894	1,31	9,784	28 694,35	15 070,27	252 670,92	296 436
13.	Stare Miasto	2 262 520	11 173	1,40	4,993	28 694,35	16 080,31	128 943,78	173 718
14.	Stradom	11 522 237	11 576	7,13	5,173	28 694,35	81 870,72	133 592,20	244 157
15.	Śródmieście	1 826 625	14 529	1,13	6,493	28 694,35	12 981,32	167 681,14	209 357
16.	Trzech Wieszczów	856 960	10 631	0,53	4,751	28 694,35	6 083,20	122 694,15	157 472
17.	Tysiąclecie	4 071 422	27 644	2,52	12,353	28 694,35	28 923,91	319 015,11	376 633
18.	Wrzosowiak	2 736 586	27 348	1,69	12,221	28 694,35	19 443,29	315 606,22	363 744
19.	Wyczerpy- Aniolów	16 622 032	9 182	10,29	4,103	28 694,35	118 105,95	105 959,61	252 760
20.	Zawodzie-Dąbie	20 273 595	8 900	12,55	3,977	28 694,35	144 045,64	102 705,67	275 446
Suma:		161 542 975	223 776	100	100	573 887	1 147 774	2 582 491	4.304.152

Podział środków na zadania o charakterze dzielnicowym w II edycji budżetu obywatelskiego:

Lp.	Dzielnica	Obszar (w m2)	Liczba mie- szkań- ców	Udział procentowy		Kwota (w zł)			
				Obszar	Liczba mie- szkań- ców	bazowa	uwzględniając udział:		ogółem
							obszaru dzielnicy	liczby mieszkań- ców	
1.	Bleszno	16 219 258	4 139	10,04	1,86	33 308,40	133 766,35	55 895,87	222 974
2.	Częstochówka- Parkitka	4 731 619	8 663	2,93	3,90	33 308,40	39 024,32	116 991,05	189 324
3.	Dźbów	17 799 652	5 552	11,02	2,50	33 308,40	146 803,74	74 977,99	255 090
4.	Gnaszyn- Kawodrza	8 729 267	5 344	5,40	2,41	33 308,40	71 995,18	72 169,01	177 473
5.	Grabówka	7 664 885	4 360	4,74	1,96	33 308,40	63 216,62	58 880,41	155 405
6.	Kiedrzyn	7 767 234	2 934	4,81	1,32	33 308,40	64 060,75	39 622,73	136 992
7.	Lisiniec	11 228 645	9 521	6,95	4,29	33 308,40	92 608,95	128 578,07	254 495
8.	Mirów	11 973 935	2 264	7,41	1,02	33 308,40	98 755,78	30 574,60	162 639
9.	Ostatni Grosz	1 902 686	6 295	1,18	2,84	33 308,40	15 692,52	85 011,97	134 013
10.	Podjasnogórska	2 433 711	3 264	1,51	1,47	33 308,40	20 072,18	44 079,28	97 460
11.	Pólnoc	8 798 350	28 254	5,45	12,73	33 308,40	72 564,94	381 561,25	487 435
12.	Raków	2 121 756	21 603	1,31	9,73	33 308,40	17 499,32	291 741,62	342 549
13.	Stare Miasto	2 262 520	10 972	1,40	4,94	33 308,40	18 660,28	148 173,36	200 142
14.	Stradom	11 522 237	11 612	7,13	5,23	33 308,40	95 030,37	156 816,35	285 155
15.	Śródmieście	1 826 625	14 369	1,13	6,47	33 308,40	15 065,20	194 048,76	242 422
16.	Trzech Wieszczów	856 960	10 513	0,53	4,74	33 308,40	7 067,83	141 974,71	182 351
17.	Tysiąclecie	4 071 422	27 343	2,52	12,32	33 308,40	33 579,31	369 258,49	436 146
18.	Wrzosowiak	2 736 586	27 143	1,69		33 308,40	22 570,16	366 557,55	422 436
19.	Wyczerpy- Aniolów	16 622 032	9 011	10,29	4,06	33 308,40	137 091,25	121 690,68	292 090
20.	Zawodzie-Dąbie	20 273 595	8 823	12,55	3,97	33 308,40	167 207,74	119 151,80	319 668
Suma:		161 542 975	221 979	100	100	666 168	1 332 336	2 977 756	4 996 259

Podczas sesji rady Miasta Częstochowy, decyzją częstochowskich radnych miejski budżet partycypacyjny zmienił nazwę na obywatelski. Zgodnie z propozycją prezydenta miasta wzrosła też procentowa część środków, jakie miasto przeznaczyło na wskazane przez mieszkańców potrzeby.

Nowy budżet objął 1,1 proc. dochodów własnych miasta i był wyższy od dotychczasowego – partycypacyjnego o 0,1 punktu procentowego.

Nie zmienił się system podziału środków. Na zadania o charakterze ogólnomiejskim przeznaczono 25% ogółu środków budżetu obywatelskiego, a na zadania dzielnicowe 75% (przy czym 10% to kwota bazowa – taka sama dla każdej z dzielnic, 20% to kwota uwzględniająca udział obszaru dzielnicy w stosunku do obszaru miasta, a 45% to kwota uwzględniająca udział liczby mieszkańców dzielnicy w stosunku do liczby mieszkańców miasta).

Najważniejsze zmiany procedury przyjęte po I edycji uwzględniały:²

- zwiększenie puli środków na budżet obywatelski w Częstochowie,
- zmiana nazwy z budżetu partycypacyjnego na budżet obywatelski,
- możliwość publikacji na stronie internetowej treści całych propozycji zadań składanych przez mieszkańców,
- konieczność konsultowania propozycji zadania z wnioskodawcą w przypadku, kiedy lokalizacja nie obejmuje terenu stanowiącego własność gminy lub kiedy kosztorys przekroczy pulę środków ogólnomiejskich lub przeznaczonych dla wybranej dzielnicy,
- utworzenie generatora wniosków, umożliwiającego elektroniczne składanie propozycji zadań, publikacje na stronie internetowej bieżącej informacji na temat statusu wniosku ułatwiającego pracownikom poszczególnych wydziałów weryfikację formalną i prawną złożonych propozycji zadań oraz umożliwiającego publikację komentarzy merytorycznych pracowników wydziałów stanowiącą przydatną informację dla mieszkańców podczas głosowania,
- uwzględnienie w procedurze i harmonogramie spotkań dzielnicowych, których celem było ustalenie priorytetów dla dzielnic,
- przeprowadzenie spotkań doradczych dla mieszkańców w dzielnicach, oraz forów dzielnicowych, których celem było umożliwienie wnioskodawcom podjęcia decyzji o ewentualnym połączeniu powielających się wniosków,
- przeszkolenie i zaangażowanie w działania na terenie dzielnic liderów budżetu obywatelskiego,
- stworzenie spójnego systemu identyfikacji wizualnej budżetu obywatelskiego.

² Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 61

Harmonogram realizacji budżetu obywatelskiego na rok 2016:

- 1) promocja działań związanych z realizacją budżetu obywatelskiego na rok 2016 towarzyszy każdemu z etapów wyłaniania zadań w trybie budżetu obywatelskiego;
- 2) udostępnienie do publicznej wiadomości pod adresem internetowym <http://www.e.czystochowa.pl/bp> mapy:
 1. terenów miejskich, na których mogą być realizowane zadania w ramach budżetu obywatelskiego,
 2. podziału miasta na jednostki pomocnicze (dzielnice);
- 3) zgłaszanie propozycji zadań do budżetu obywatelskiego:
 - a) rozpoczęcie: 27 maja 2015 r.,
 - b) zakończenie: 27 lipca 2015 r.;
- 4) opublikowanie na stronie internetowej zestawienia złożonych formularzy propozycji zadań do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego: 3 sierpnia 2015 r.;
- 5) weryfikacja formalnoprawna zadań:
 - a) rozpoczęcie: 27 maja 2015 r.,
 - b) zakończenie: 14 września 2015 r.;
- 6) opublikowanie na stronie internetowej zestawienia formularzy propozycji zadań do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego poddanych pod głosowanie: 22 września 2015 r.;
- 7) informacja w dzielnicach o zadaniach poddanych pod głosowanie:
 - a) rozpoczęcie: 23 września 2015 r.,
 - b) zakończenie: 9 października 2015 r.;
- 8) promocja zadań poddanych pod głosowanie:
 - a) rozpoczęcie: 23 września 2015 r.,
 - b) zakończenie: 30 października 2015 r.;
- 9) głosowanie nad propozycjami zadań:
 - a) rozpoczęcie: 2 listopada 2015 r.,
 - b) zakończenie: 8 listopada 2015 r.;
- 10) upublicznienie wyników głosowania: 18 listopada 2015 r.

³Kontynuując dobrą praktykę z lat ubiegłych Urząd Miasta Częstochowy podpisał umowy partnerskie z Polskim Instytutem Mediacji i Integracji Społecznej, których celem była wspólna realizacja projektów będących odpowiedzią na zdiagnozowane podczas ewaluacji problemy poprzedniej edycji budżetu obywatelskiego.

Celem głównym realizacji projektu „Jasne, że razem” przygotowanego przez PIMIS realizowanego w partnerstwie z Urzędem Miasta Częstochowy było zwiększenie zaangażowania mieszkańców w proces partycypacji obywatelskiej w zakresie budżetu obywatelskiego poprzez organizację szkoleń, doradztwa, spotkań i form aktywizujących społeczność dla co najmniej 2000 mieszkańców Częstochowy w okresie realizacji projektu tj.: od 01.05.2015 do 31.12.2015 r.

³ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 62

Cele szczegółowe projektów objęły:

- wzrost wiedzy na temat formy aktywności obywatelskiej jaką jest budżet obywatelski poprzez organizację szkoleń dla 120 osób z grupy wiekowej „60+”, opracowanie scenariuszy lekcji i materiałów dydaktycznych dla co najmniej 20 częstochowskich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, organizację happeningu miejskiego i gry miejskiej;
- podniesienie umiejętności opracowania propozycji zadań do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego poprzez udział w doradztwie dla grupy 280 osób;
- zwiększenie dostępności do informacji na temat budżetu obywatelskiego oraz informacji i doradztwa niezbędnych do prawidłowego wypełnienia formularza propozycji zadań poprzez utworzenie 21 stacjonarnych punktów doradczo-konsultacyjnych, telefonicznego punktu doradczo-konsultacyjnego oraz przebudowę strony internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl, stworzenie możliwości do dialogu i wymiany opinii pomiędzy mieszkańcami na temat spraw ważnych dla lokalnej społeczności poprzez organizację spotkań wstępnych i forów dzielnicowych z mieszkańcami dzielnic;



Punkty konsultacyjno-doradcze w Radach Dzielnic.

- zaangażowanie częstochowskiej młodzieży w proces promowania aktywności obywatelskiej poprzez uczestnictwo w konkursie na „filmik” promujący uczestnictwo w głosowaniu na propozycje zadań do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego;



Laureaci konkursu na „filmik” promujący głosowanie w częstochowskim budżecie obywatelskim

- aktywizację seniorów, zachęcenie ich do włączenia się w proces realizacji budżetu obywatelskiego poprzez szkolenia z zakresu partycypacji społecznej oraz szkolenia z zakresu obsługi komputera i elektronicznego składania wniosków.

UWAGA! UWAGA!

Stowarzyszenie Polski Instytut Mediacji i Integracji Społecznej realizuje projekt „Obywatelski katalizator zmiany”.

Serdecznie zapraszamy wszystkich mieszkańców Częstochowy w wieku **60+** do udziału w bezpłatnych szkoleniach, warsztatach i spotkaniach dotyczących aktywnego uczestniczenia w życiu miasta. Ich główną tematyką będzie II edycja budżetu obywatelskiego w Częstochowie.

Na spotkaniach będzie się można dowiedzieć m.in.:

- czym jest budżet obywatelski,
- jak zgłosić swój pomysł,
- jak skutecznie zachęcać do aktywności społecznej osoby z najbliższego otoczenia,
- jak rozwiązywać lokalne konflikty,
- jak wykorzystać Internet do efektywnego działania w ramach budżetu obywatelskiego.

Zajęcia odbywać się będą w terminach od 18.05.2015 r. do 30.07.2015 r.

Szczegółowe informacje można uzyskać **w każdą środę w godz. 9:00 - 17:00** pod numerem telefonu **34 34 30 038** oraz na stronie internetowej **www.pimis.pl** (zakładka „Projekty”).

Projekt realizowany jest przy wsparciu Urzędu Miasta Częstochowy.

Projekt „Obywatelski katalizator zmiany” jest współfinansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Regionalnego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020.

ASOS 2014-2020
Aktywność Społeczna Osób Starszych

POLSKI INSTYTUT MEDIACJI I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Plakat reklamowy zachęcający osoby 60+ do włączenia się w proces realizacji II edycji budżetu obywatelskiego



Szkolenie dla osób 60+ z zakresu obsługi komputera i elektronicznego składania wniosków

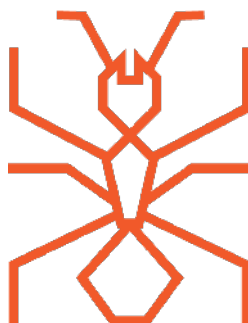
ETAPY REALIZACJI II EDYCJI CZĘSTOCHOWSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

ETAP I

Promocja działań związanych z realizacją II edycji budżetu obywatelskiego⁴

Rozpoczęcie działań promocyjnych w 2015 roku poprzedziło opracowanie logo budżetu obywatelskiego w Częstochowie. W ogłoszonym przez Urząd Miasta Częstochowy konkursie zwyciężyła oferta częstochowskiego studia projektowego Alchemist.

Ilustracja 1. Logo częstochowskiego budżetu obywatelskiego



Zaproponowane logo – pomarańczowa mrówka, symbolicznie nawiązuje do partycypacyjnego charakteru tego przedsięwzięcia i do wymiaru współpracy, nieodzownego w aktywności na rzecz społeczności lokalnej. Przyjęty zarządzeniem Prezydenta Miasta regulamin realizacji zadań z budżetu obywatelskiego przewiduje, że inwestycje wykonane w ramach budżetu obywatelskiego powinny zostać oznakowane specjalną tabliczką lub wlepką z przyjętym logotypem oraz informacją „**Zadanie zrealizowane w ramach budżetu obywatelskiego. Dziękujemy z Twój głos!**”



TABLICA: Budowa placu rekreacyjnego 3 w 1, place zabaw dla dzieci i plac seniora przy ul. Wasowskiego

⁴ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 131



TABLICA: Renowacja boiska do piłki nożnej, budowa placu rekreacji oraz placu zabaw przy ul. Lourdyjskiej

Z myślą o spotkaniach promocyjnych i doradczych wyprodukowane zostały ulotki, plakaty, koszulki dla liderów i wolontariuszy, smycze oraz długopisy z przyjętym logotypem. Sukces budżetu obywatelskiego w znacznej mierze zależy właśnie od sprawnie przeprowadzonej promocji. W ramach działań promocyjnych położono szczególny nacisk na promocję i dotarcie z informacją na temat budżetu obywatelskiego do wszystkich grup wiekowych mieszkańców miasta.



II edycja częstochowskiego Budżetu Obywatelskiego

GŁOSUJ!

od 2 do 8 listopada

W tym roku wybieramy spośród prawie 500 zgłoszonych zadań

Dowiedz się więcej na stronie
www.konsultacje.czestochowa.pl



Głosowanie odbywać się będzie w dniach **2 – 8 listopada 2015 r.** w wyznaczonych punktach do głosowania na terenie miasta Częstochowy:

- w dni robocze w godz. **16:00 – 18:00**
- w sobotę i niedzielę w godz. **10:00 – 12:00**

1. W siedzibach urzędów miasta:

ul. Śląska 11/13, BOI stanowisko B 3,4 i ul. Focha 19/21 pok. 29, 32

2. W punktach do głosowania znajdujących się w dzielnicach:

- **Błociszewo**
Miejskie Przedszkole nr 19, ul. Szkolna 1
- **Częstochówka-Parkitka**
Szkoła Podstawowa Nr 38, ul. Sikorskiego 56
- **Dąbów**
Szkoła Podstawowa Nr 52, ul. Powstańców Warszawy 144 B
- **Ginacyn-Kawodrza**
Szkoła Podstawowa Nr 18, ul. Festiwna 24
- **Grabówka**
Gimnazjum Nr 14, ul. Św. Rocha 221
- **Kiedrzyń**
Szkoła Podstawowa Nr 30, ul. Ludowa 58
- **Listowiec**
Szkoła Podstawowa Nr 13, ul. Wyręczyńska 111/115
- **Mirów**
Zespół Szkół Nr 3, ul. Rezydowa 5
- **Ostaniec Kierasz**
Szkoła Podstawowa Nr 8, ul. Szczyłkowa 28/30
- **Podlesie Górskie**
Szkoła Podstawowa Nr 18, ul. Św. Barbary 32
- **Północ**
Zespół Szkół Nr 1, ul. Kukułczki 30
- **Raków**
Gimnazjum Nr 7, ul. Zamieńska 23
- **Stare Miasto**
Szkoła Podstawowa Nr 12, ul. Wierzbowa 31
- **Strodon**
Gimnazjum Nr 16, ul. Włajka 5/7
- **Śródmieście**
Techniczne Zakłady Naukowe, ul. Janogłowska 86
- **Trzech Wieszczów**
Gimnazjum Nr 9, ul. Jana III Sobieskiego 15
- **Tysiąclecie**
Szkoła Podstawowa Nr 1, ul. Księżycowa 6
- **Wrzeszów**
Szkoła Podstawowa Nr 53, ul. Orkana 95/109
- **Wyczerpy-Białków**
Szkoła Podstawowa Nr 24, ul. Huberzowa 7
- **Zawadzie-Dąbki**
Gimnazjum Nr 12, ul. Legionów 23

Projekty "Jasne, że razem" jest dofinansowane ze środków Programu Fundusze Inicjatyw Obywatelskich

Plakaty i ulotki zostały rozdyskrebowane w szkołach, na uczelniach, w urzędach, prywatnych firmach. Dotarcie do szerokiej rzeszy odbiorców zapewniła współpraca z lokalnymi mediami – prasą, radiem i telewizją. Uruchomiony został profil na portalu społecznościowym Facebook.pl promujący budżet obywatelski i wszystkie realizowane w jego ramach działania. Na bieżąco zamieszczane były w nim informacje o punktach konsultacyjno-doradczych, spotkaniach w dzielnicach. Na stronach internetowych prezentowano spoty promujące udział w głosowaniu na wnioski do budżetu obywatelskiego, które powstały w efekcie konkursu

dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej przeprowadzonego przez PIMIS w ramach projektu „Jasne, że razem”. W konkursie brały udział grupy formalne i nieformalne (np. klasy) i osoby indywidualne (uczniowie). Konkurs przyczynił się do rozpropagowania wiedzy na temat aktywności obywatelskiej, ze szczególnym uwzględnieniem budżetu obywatelskiego wśród młodzieży, bowiem bardzo wyraźna jest skuteczność zaangażowania młodych ludzi poprzez mechanizmy gry i rywalizacji, co gwarantuje szeroki zasięg dotarcia informacji.

W referacie Partycypacji i Konsultacji Społecznych opracowana została broszura na temat BO, która wydano w ilości 5000 egzemplarzy, wydrukowano również 200 plakatów informujących o BO w formacie B2.

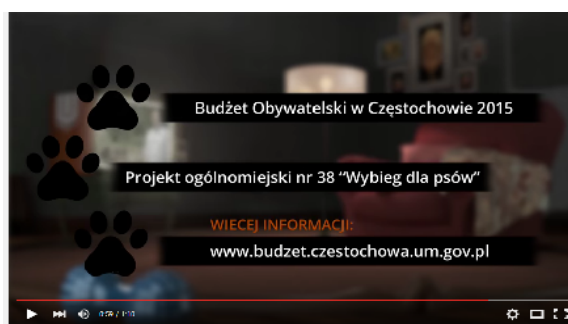


Broszura Budżet Obywatelski Krok po Kroku: http://konsultacje.czestochowa.pl/wpcontent/uploads/2015/05/BUD%C5%BBET-OBYWATELSKI-KROK-PO-KROKU_BROSZURA.pdf

Na uwagę zasługują również indywidualne działania promocyjne podejmowane przez samych wnioskodawców oraz mieszkańców popierających zgłoszoną propozycję zadania. Tego typu kampanie promocyjne trwały głównie w Internecie (media społecznościowe, spoty reklamowe), ale również bezpośrednio wśród mieszkańców, za pomocą specjalnie przygotowanych ulotek informacyjnych i plakatów (gotowy szablon ulotki, jak i wszelkie materiały graficzne i logotypy dostępne były na stronie internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl), a nawet specjalnie na tę okazję przygotowanych banerów. Intensywne działania trwały też wśród organizacji pozarządowych wspierających zgłoszone propozycje zadań. W akcje zaangażowani byli liczni wolontariusze i członkowie stowarzyszeń.



Wybieg dla psów w Częstochowie



Wybieg dla psów w Częstochowie

Spot reklamowy projektu ogólnomiejskiego „Wybieg dla psów”

<https://www.youtube.com/watch?v=kDoX70S-7Aw>



Ulotka reklamowa projektu ogólnomiejskiego „Budowa nowego budynku w schronisku dla bezdomnych zwierząt”.

W okresie promocji głosowania emitowany był spot reklamowy, w którym Prezydent Miasta zachęcał mieszkańców do udziału w głosowaniu. Przygotowano również we współpracy z częstochowskimi seniorami filmy, w których zachęcali oni do czynnego udziału w wyborze właściwych pod względem indywidualnych potrzeb zadań w trakcie głosowania.



Spot reklamowy z udziałem Prezydenta Miasta Częstochowy zachęcający do udziału w głosowaniu

<https://www.youtube.com/watch?v=KSQ-J69i67Q>



Spot promujący udział w głosowaniu na wnioski do częstochowskiego budżetu obywatelskiego

https://www.youtube.com/watch?v=-HiuziIy_To

Podczas happeningu promującego budżet obywatelski centralny punkt miasta, Plac Biegańskiego, zamienił się w interaktywny plan Częstochowy, na którym mieszkańcy, wspólnie z wolontariuszami wymalowali inwestycje realizowane w ramach budżetu obywatelskiego w Częstochowie. W trakcie happeningu „Zróbmy sobie miasto” organizowanego przez Polski Instytut Mediacji i Integracji Społecznej w Częstochowie, przy współpracy Urzędu Miasta Częstochowy, zaprezentowano efekty I edycji budżetu obywatelskiego w Częstochowie oraz zaproszono częstochowian do wpisywania ich pomysłów na zadania do wykorzystania podczas kolejnych edycji BO.



Jednym z istotnych założeń dotyczących budżetu obywatelskiego w 2015 roku była aktywizacja seniorów, którzy nielicznie uczestniczyli w I edycji BO w Częstochowie. W ramach działań promocyjnych dla tej grupy odbyła się gra miejska poświęcona tematowi budżetu obywatelskiego w Częstochowie „BO Senior”. Wydarzenie zorganizował Polski Instytut Mediacji i Integracji Społecznej we współpracy z Urzędem

Miasta Częstochowy. Gra kierowana była do mieszkańców Częstochowy w wieku 60+. Podczas gry, pary uczestników złożone z seniorów i liderów budżetu obywatelskiego rywalizowały wykonując zadania związane z budżetem obywatelskim. W ramach zadań należało np.: przedstawić założenia budżetu obywatelskiego 5 spotkaniem na ulicy mieszkańcom, wymienić inwestycje dzielnicowe realizowane w ramach BO, czy wymyślić hasło reklamowe budżetu obywatelskiego w Częstochowie. Trójka laureatów, która wykazała się największą inwencją oraz wiedzą na temat częstochowskiego budżetu, otrzymała nagrody.

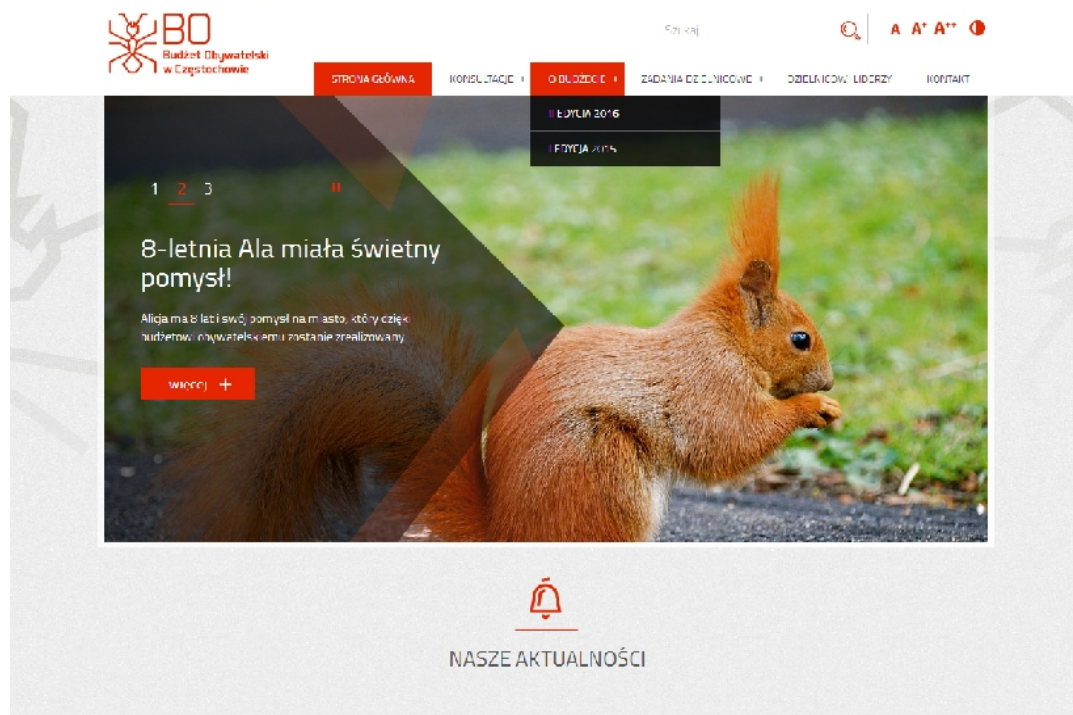


Zebrane wśród mieszkańców podczas licznych spotkań rekomendacje dotyczące dostępności informacji o budżecie obywatelskim pozwoliły dostosować stronę internetową do rzeczywistych potrzeb grupy odbiorców.

Istotnym elementem partycypacji społecznej jest sprawny, bieżący kontakt z mieszkańcami za pomocą strony internetowej. Pierwsza platforma internetowa przeznaczona do konsultacji społecznych www.konsultacje.czestochowa.pl została utworzona w Urzędzie Miasta Częstochowy w 2010 roku. Na stronie publikowane były informacje o trwających, zakończonych i planowanych konsultacjach społecznych. Mieszkańcy mieli też możliwość prowadzenia dyskusji na forum. Przeszkolonym przedstawicielom Rad Dzielnic dzięki specjalnej aplikacji umożliwiono samodzielnie zamieszczanie w aktualnościach informacji na temat ważnych wydarzeń z życia dzielnicy.

Po wprowadzeniu budżetu obywatelskiego strona została przebudowana w taki sposób, by wszystkie niezbędne informacje z tego zakresu były szybko dostępne. Rekomendacje i oczekiwania mieszkańców w tym zakresie zostały zebrane podczas spotkań w dzielnicach.

W dwóch głównych blokach tematycznych na stronie znajdują się pogrupowane informacje dotyczące konsultacji społecznych i kolejnych edycji budżetu obywatelskiego.



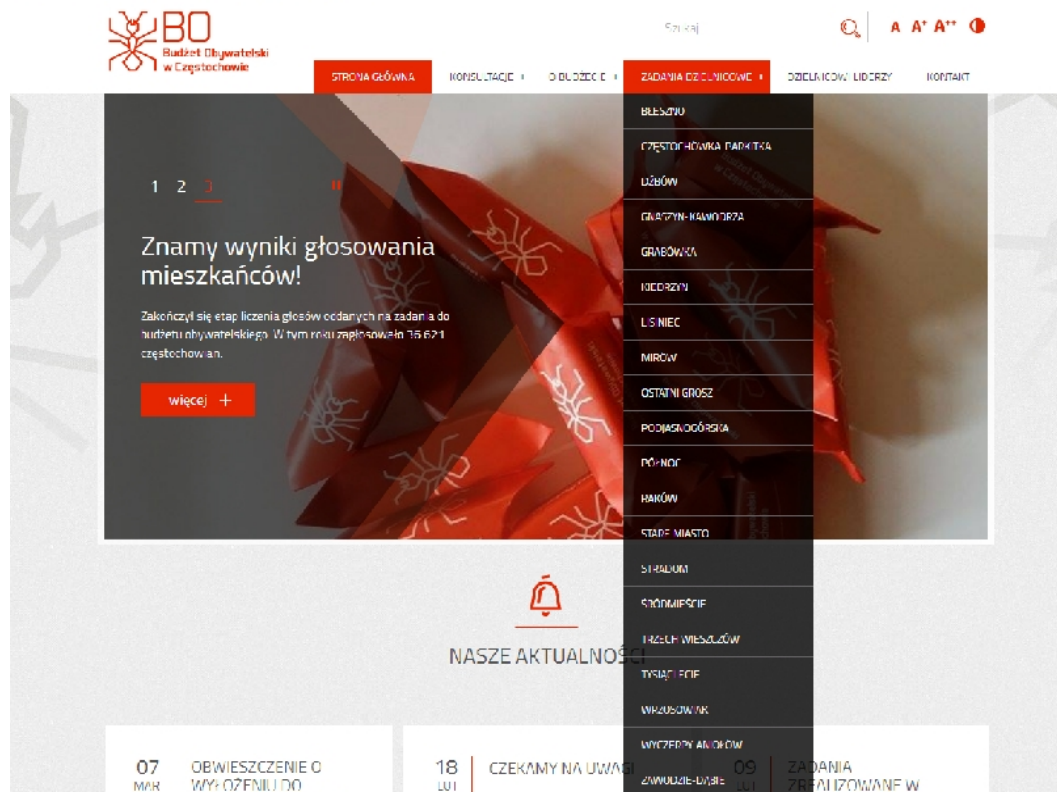
Na stronie głównej umieszczono odnośniki do podstron poszczególnych dzielnic zawierających informacje o:

- siedzibie Rady Dzielnic;
- wykazie ulic wchodzących w skład danej dzielnicy;
- kwocie przyznanej w ramach budżetu obywatelskiego dla danej dzielnicy;
- zadaniach zrealizowanych w kolejnych edycjach budżetu obywatelskiego;
- wykazie zadań przeznaczonych do realizacji na terenie danej dzielnicy w roku bieżącym.

Podstrona, dedykowana dla poszczególnych 20 dzielnic, zawiera również tabelę, w której uwzględniono:

- nr zadania wybranego do realizacji w dzielnicy;
- nazwę zadania;

- liczbę punktów, jakie zadanie uzyskało podczas głosowania;
- szacunkowy koszt zadania;
- informacje o jednostce merytorycznej realizującej zadanie (dane teleadresowe, kontakt do osoby odpowiedzialnej za realizację zadania);
- informacje o planowanym terminie realizacji zadania;
- uwagi (pole, w którym publikowane są ewentualne karty zmian zakresu zadania).



Na stronie znajdują się także: informacje o obowiązującym harmonogramie budżetu obywatelskiego; cennik miejski – przygotowany przez wydziały i jednostki merytoryczne; odnośnik do mapy terenów miejskich, na których można realizować zadania w ramach budżetu obywatelskiego; obowiązujące akty prawne; broszura informacyjna o budżecie obywatelskim oraz materiały promocyjne w formie plików do pobrania.

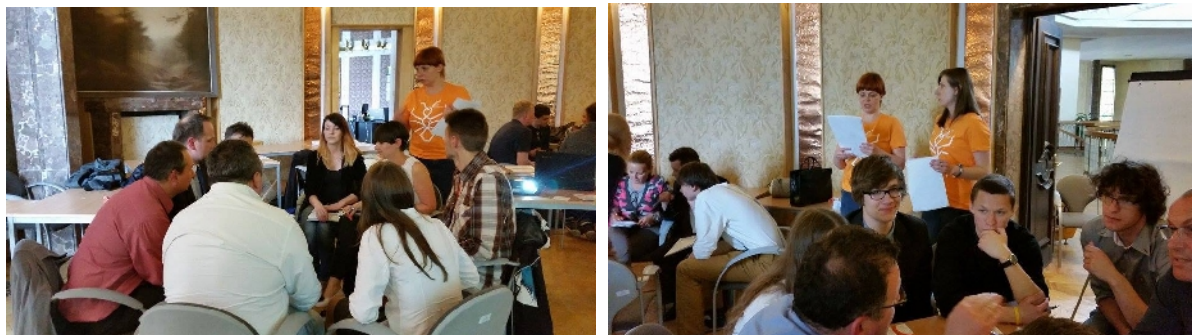


W okresie składania wniosków i głosowania na głównym banerze strony znajduje się przekierowanie do elektronicznego generatora budżetu obywatelskiego.

Przejrzysta i aktualizowana na bieżąco strona internetowa znacznie ułatwia współpracę z wnioskodawcami i mieszkańcami zainteresowanymi uczestnictwem w budżecie obywatelskim.

LIDERZY BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

Aktywizowanie społeczności lokalnej i włączenie mieszkańców w procesy dotyczące rozwoju miasta możliwe jest również w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami. Idea ta była realizowana w trakcie przeprowadzonych w II edycji BO szkoleniach o charakterze kaskadowym. W 2015 roku UMCz przeprowadził szkolenie dla lokalnych aktywistów miejskich z poszczególnych dzielnic, którego celem było wyposażenie osób działających na rzecz wspólnoty w wiedzę z zakresu partycypacji społecznej. Odnosząc się do faktu, że liczba osób chętnych do udziału w szkoleniach przewyższyła liczbę miejsc – widać wyraźnie, że kontynuowanie takiego działania jest zasadne tak, by wszystkie zainteresowane osoby mogły zyskać odpowiednie teoretyczne kompetencje.



Lista wszystkich liderów przeszkolonych w roku 2015 została opublikowana na stronie internetowej urzędu www.konsultacje.czestochowa.pl oraz przekazana do Rad Dzielnic. Liderzy budżetu obywatelskiego wyposażeni w nowe umiejętności stali się kolejnymi partnerami angażującymi się w działania zwiększające partycypację społeczną. Na etapie składania wniosków wolontaryjnie zachęcali mieszkańców do zgłaszania swoich pomysłów oraz pomagali w organizowaniu spotkań doradczych prowadzonych przez PIMIS i UMCz. W szkoleniach zorganizowanych przez UMCz udział wzięło ponad 50 osób, które zdecydowały się być liderami zmiany w swoim otoczeniu. Osoby przeszkolone zostały zobowiązane do:

- zorganizowania i przeprowadzenia 2 spotkań w dzielnicy dotyczących budżetu obywatelskiego,
- bieżącego wspierania pracowników urzędu w przedsięwzięciach realizowanych wspólnie z partnerem społecznym na rzecz propagowania i realizacji budżetu obywatelskiego,
- promocji głosowania oraz zadań poddanych pod głosowanie.



ETAP II

Składanie propozycji zadań

- rozpoczęcie: 27 maja 2015 r.,
- zakończenie: 27 lipca 2015 r.;
- publikacja na stronie internetowej zestawienia złożonych formularzy propozycji zadań do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego - 3 sierpnia 2015

W ramach działań wspierających mieszkańców składających wnioski ogólnomiejskie odbyły się cztery 4-godzinne spotkania doradcze. Chcąc skutecznie dotrzeć do mieszkańców, zorganizowano również mobilne punkty doradcze zlokalizowane na terenie miejskich imprez plenerowych, np. podczas prezentacji częstochowskich organizacji pozarządowych, festiwalu Frytka-Off adresowanym do młodszej widowni oraz festiwalu Retro, w którym licznie uczestniczą częstochowscy seniorzy.



Doradztwo w punkcie ogólnomiejskim w dniu 11.07.2015 r. (Plac Biegańskiego – Festiwal Retro)

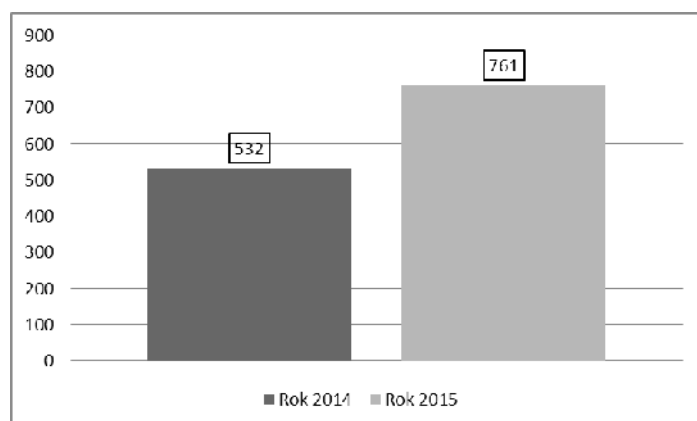
Utworzony został także punkt konsultacyjno-doradczy w Urzędzie Miasta Częstochowy dla wnioskodawców planujących składać propozycje zadań ogólnomiejskich. Z pomocy mogły korzystać osoby indywidualne i organizacje działające na rzecz lokalnych społeczności. W okresie składania wniosków działał też telefoniczny punkt konsultacyjno-doradczy dla wnioskodawców (dyżury telefoniczne zgodnie z opracowanym harmonogramem, w miesiącach maj-czerwiec 2015, łącznie 40 godzin doradztwa). Dyżury były prowadzone przez specjalistów ds. budżetu partycypacyjnego z ramienia PIMIS. Z doradztwa korzystały osoby indywidualne i przedstawiciele organizacji pozarządowych z terenu Częstochowy.

Do akcji promocyjnej włączył się Prezydent Miasta Częstochowy – który razem z liderami budżetu zachęcał mieszkańców do zgłaszania swoich pomysłów.

Takie działania z jednej strony przyczyniły się do zwiększenia liczby osób, które złożyły swoje pomysły do budżetu obywatelskiego, pozwoliły również zminimalizować liczbę wniosków odrzuconych na etapie oceny formalno-prawnej oraz zmniejszyć liczbę wniosków „zdublowanych”.

Działania te wpisują się w kategorię zwiększania możliwości jakie mają obywatele w angażowaniu się w aktywność społeczną, w tym na rzecz budżetu obywatelskiego.

Liczba złożonych wniosków do budżetu obywatelskiego w latach 2014 i 2015⁵



W roku 2015 z 761 zgłoszonych propozycji zadań zostało poddanych pod głosowania 461; odrzuconych zostało 26% propozycji. Najczęstsze powody odrzucenia, to problemy z lokalizacją terenu i brak możliwości lokalizacji zadania w trakcie jednego roku budżetowego.

Zwiększona liczba wniosków (w roku 2015 wpłynęło o 231 wniosków więcej niż w roku 2014) świadczy o tym, że zaplanowane w dzielnicach działania polegające na prowadzeniu działań doradczych i informacyjnych na etapie składania wniosków przyniosło zamierzony efekt.

W I edycji BO mieszkańcy złożyli 101 wniosków dotyczących zadań ogólnomiejskich. Po weryfikacji formalno-prawnej pod głosowanie poddano 58 wniosków. W ramach II edycji BO złożono 232 wnioski o charakterze ogólnomiejskim, z czego pod głosowanie poddano 121 propozycji.

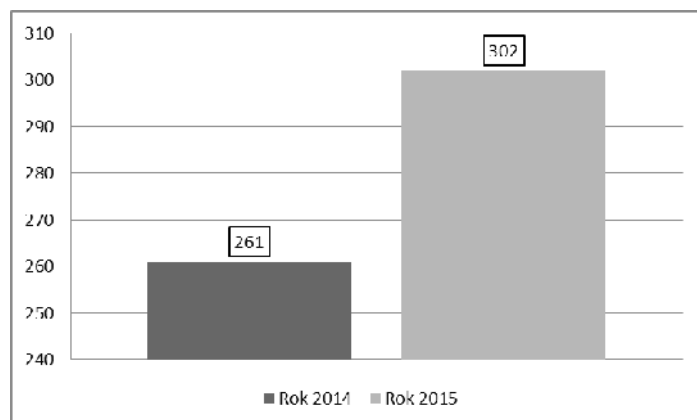
Liczba wniosków ogólnomiejskich złożonych w latach 2014 i 2015 w ramach BO w Częstochowie⁶

	Liczba wniosków złożonych	Liczba wniosków poddanych pod głosowanie	Liczba wniosków przekazanych do realizacji
I edycja 2014 r.	101	58	8
II edycja 2015 r.	232	121	8
Suma	333	179	16

⁵ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 91

⁶ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 115

Liczba wniosków do budżetu obywatelskiego, które nie przeszły weryfikacji formalno-prawnej w latach 2014 i 2015⁷



W roku 2015 z 761 zgłoszonych propozycji zadań zostało poddanych pod głosowania 461; odrzuconych zostało 26% propozycji. Najczęstsze powody odrzucenia to:

- problemy z lokalizacją terenu (proponowane zadanie nie zostało zlokalizowane na terenie miejskim oraz nie było możliwości zaproponowania innego terenu miejskiego dla tego zadania).
- brak możliwości lokalizacji zadania w trakcie jednego roku budżetowego.

ETAP III

Weryfikacja formalno-prawna zadań:

rozpoczęcie: 27 maja 2015 r.

zakończenie: 14 września 2015 r.

Złożone formularze podlegają weryfikacji formalno-prawnej zgodnie z następującymi kryteriami:

- zgłoszenia propozycji zadania na właściwym formularzu;
- zgłoszenia i podpisanie formularza przez uprawnioną osobę (mieszkańca Częstochowy), w przypadku, jeśli formularz składa osoba niepełnoletnia – podpisanie formularza przez rodzica/opiekuna prawnego;
- wypełnienia wszystkich obowiązkowych pól formularza;
- czy zadanie mieści się w kategorii zadania własnego miasta;
- czy zadanie jest zgodne z prawem, w tym z prawem lokalnym, a w szczególności z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (w przypadku objęcia takim planem);
- dostępności obiektu dla mieszkańców, w przypadku zadań realizowanych w obiektach zamkniętych;
- lokalizacji zadania – zadanie musi być zlokalizowane na terenie miejskim pozwalającym na realizację zadań w ramach budżetu obywatelskiego, możliwe do realizacji na majątku miasta nieobciążonym na rzecz osób trzecich oraz nie przeznaczonym do sprzedaży lub na inny cel, (dotyczy zadania inwestycyjnego), zadania nieinwestycyjne mogą być realizowane na terenie całego miasta z zastrzeżeniem dostępności przedsięwzięcia dla wszystkich mieszkańców;
- możliwości realizacji zadania w trakcie jednego roku budżetowego;
- technicznej możliwości wykonania zadania w trakcie jednego roku budżetowego;
- przyszłych kosztów eksploatacji;
- ogólnodostępności dla mieszkańców miasta;
- kosztu realizacji zadania.

⁷ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 92

ETAP IV

Informacja w dzielnicach o zadaniach poddanych pod głosowanie:

rozpoczęcie: 23 września 2015 r.

zakończenie: 9 października 2015 r.

W ramach informacji w dzielnicach zorganizowane zostały fora dzielnicowe podczas których wnioskodawcy mieli możliwość zaprezentowania mieszkańcom swoich pomysłów. W przypadku wniosków „zdublowanych” ich autorzy mogli podjąć decyzję o ewentualnym wycofaniu wniosków.



Spotkanie mieszkańców i członków Rady Dzielnic Dźbów - omówienie propozycji zadań, do realizacji na terenie dzielnicy, złożonych do częstochowskiego budżetu obywatelskiego

W ramach I edycji BO złożono 431 propozycji zadań dzielnicowych, z czego 201 poddano pod głosowanie po zakończeniu weryfikacji formalno-prawnej. W ramach II edycji BO złożono 589 wniosków o charakterze dzielnicowym, z czego pod głosowanie poddano 338 zadań.

Liczba wniosków dzielnicowych złożonych w latach 2014 i 2015 w ramach BO w Częstochowie⁸

	Liczba wniosków złożonych	Liczba wniosków poddanych pod głosowanie	Liczba wniosków przekazanych do realizacji
I edycja 2014 r.	431	201	64
II edycja 2015 r.	589	338	112
Suma	1.020	539	176

⁸ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str.125

ETAP IV

Promocja zadań poddanych pod głosowanie:

- c) rozpoczęcie: 23 września 2015 r.,
- d) zakończenie: 30 października 2015 r.;

Podjęte działania promocyjne:

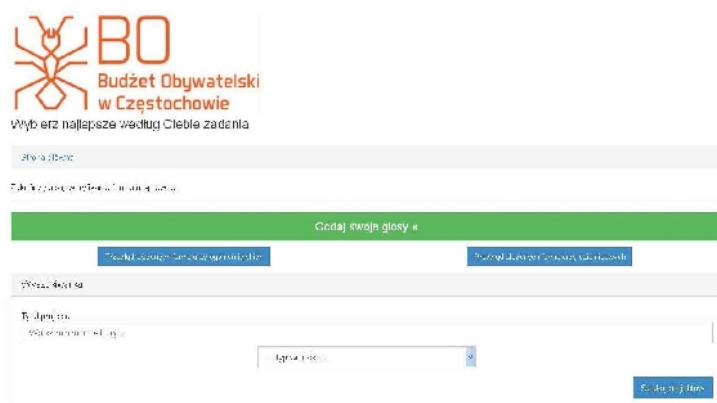
- konferencja prasowa
- dystrybucja plakatów
- emisja spotu informacyjnego w lokalnej TV
- informacja na temat możliwości głosowania zamieszczane w portalach społecznościowych, na miejskich stronach internetowych
- działania podejmowane bezpośrednio przez wnioskodawców (wzory ulotek i plakatów informacyjnych dostępne do pobrania były na stronie www.konsultacje.czestochowa.pl)

GŁOSOWANIE⁹

Głosowanie na zadania w ramach budżetu obywatelskiego odbywa się w Częstochowie przez 7 kolejnych dni (5-11 grudnia 2014 r.; 2-8 listopada 2015 r.), a osobami uprawnionymi do głosowania są mieszkańcy Częstochowy, którzy ukończyli w dniu głosowania 13. rok życia.

Zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Miasta głosować można:

- przez Internet, za pomocą aplikacji internetowej do głosowania;
- za pośrednictwem poczty;
- w stacjonarnych punktach do głosowania usytuowanych w poszczególnych dzielnicach w całym mieście.



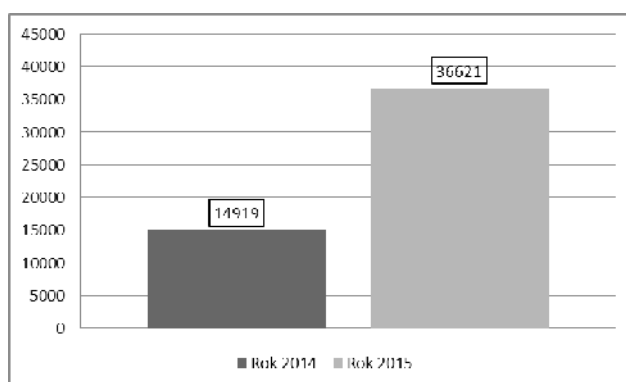
Strona startowa aplikacji internetowej do głosowania

⁹ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 139

W drugiej edycji BO poddano pod głosowanie 459 wniosków na łączną sumę 57.328.505,00 zł. czyli ponad 50 mln zł więcej niż przewidziano w budżecie obywatelskim.

W głosowaniu w 2014 roku wzięło udział 14.919 częstochowian, z czego 14.867 oddało głosy ważne, frekwencja wyniosła 6,6%. W głosowaniu w roku 2015 wzięło udział 36.621 częstochowian (w tym oddano 8599 głosów przez Internet), frekwencja w głosowaniu wyniosła 18,31%.

Liczba mieszkańców uczestniczących w głosowaniu na zadania budżetu obywatelskiego w latach 2014 i 2015¹⁰



Wzrost liczby mieszkańców zaangażowanych w działania partycypacyjne o 145% wskazuje na potencjał tkwiący w podejmowaniu działań ukierunkowanych na włączenie mieszkańców w procesy decyzyjne na poziomie lokalnym.

W 2015 roku głosowało 36 621 częstochowian czyli o ponad połowę więcej osób niż w poprzedniej edycji. Frekwencja w głosowaniu wyniosła 18,31 %, co potwierdza po raz kolejny, że mieszkańcy miasta chcą mieć wpływ na to jak w jaki sposób Częstochowa zmienia się i rozwija. Najwyższa frekwencja w roku 2015 była w dzielnicach Mirów, Błęszno, Kiedrzyn, Wyczerpy-Aniołów, Dźbów i Gnaszyn-Kawodrza.

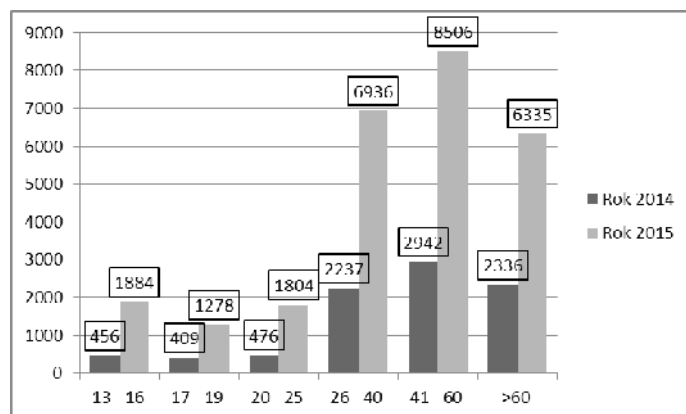
Biorąc pod uwagę ogólną liczbę złożonych wniosków do liczby wniosków odrzuconych na poziomie weryfikacji formalno-prawnej widzimy, iż liczba wniosków zaopiniowanych negatywnie wyniosła w 2014 roku 51% spośród wszystkich złożonych propozycji, by w roku 2015 wynieść 40% przygotowanych przez mieszkańców wniosków do BO.

W drugim roku funkcjonowania częstochowskiego budżetu obywatelskiego odnotowano również znaczny wzrost zaangażowania osób z grupy wiekowej do 18 lat (wzrost liczby wnioskodawców z tej grupy wiekowej o 650%) oraz osób z grupy wiekowej 60+ (wzrost liczby wnioskodawców o 115%). Liczba mieszkańców i mieszanek Częstochowy zaangażowanych w proces głosowania na propozycje zadań do BO wzrosła o 140%.

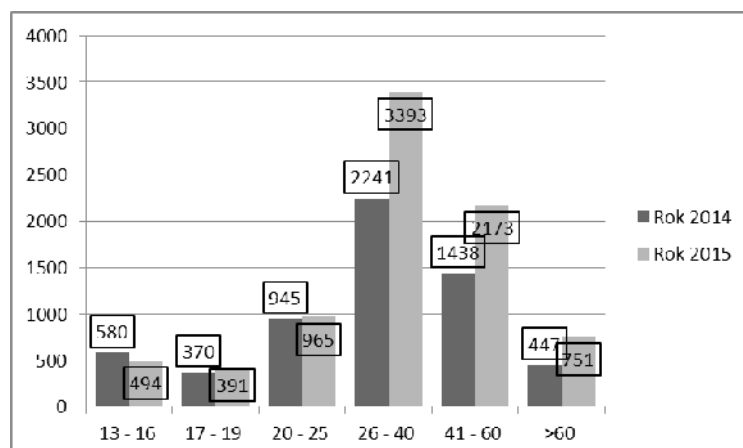
¹⁰ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 140

Biorąc pod uwagę kwestie związane z wiekiem osób zaangażowanych w proces partycypacyjny jakim jest BO, warto przyrzeć się wynikom głosowania w odniesieniu do wieku uczestników procesu. Pamiętając, iż w częstochowskim BO mamy dwa główne sposoby głosowania: tradycyjny i elektroniczny, analiza zostanie dokonana z podziałem na te kategorie.

Osoby głosujące w sposób tradycyjny w 2014 r. i 2015 r. z podziałem na wiek¹¹



Osoby głosujące drogą elektroniczną w 2014 r. i 2015 r. z podziałem na wiek¹²



W roku 2016 realizowanych będzie w ramach BO 8 zadań ogólnomiejskich i 112 zadań dzielnicowych.

¹¹ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 143

¹² Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 144

STATYSTKA 2015

Frekwencja w głosowaniu z podziałem na dzielnice

Lp.	Dzielnica	Liczba głosujących	%
1	Bleszno	1095	26,46
2	Częstochówka-Parkitka	1044	12,05
3	Dźbów	1196	21,54
4	Gnaszyn-Kawodrza	1148	21,48
5	Grabówka	641	14,7
6	Kiedrzyn	746	25,43
7	Lisiniec	1880	19,75
8	Mirów	887	39,18
9	Ostatni Grosz	1249	19,84
10	Podjasnogórska	317	9,71
11	Północ	4577	16,2
12	Raków	3961	18,34
13	Stare Miasto	1678	15,29
14	Stradom	1542	13,28
15	Śródmieście	2166	15,07
16	Trzech Wieszczów	1162	11,05
17	Tysiąclecie	2969	10,86
18	Wrzosowiak	2691	9,91
19	Wyczerpy-Aniołów	2139	23,74
20	Zawodzie-Dąbie	1850	20,97

Kategorie wiekowe głosujących internetowych

Przedział wiekowy	Ilość głosujących	Procent [%]
13 - 16	494	6.04
17 - 19	391	4.78
20 - 25	965	11.81
26 - 40	3393	41.51
41 - 60	2173	26.59
>60	751	9.27

Kategorie wiekowe głosujących papierowych

Przedział wiekowy	Ilość głosujących	Procent [%]
13 - 16	1884	7.04
17 - 19	1278	4.77
20 - 25	1804	6.74
26 - 40	6936	25.91
41 - 60	8506	31.78
>60	6335	23.76

REALIZACJA ZADAŃ WYŁONIONYCH W I EDYCJI BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

Jednocześnie w Urzędzie Miasta Częstochowy prowadzone były prace nad stworzeniem regulaminu realizacji zadań wyłonionych w ramach I edycji budżetu obywatelskiego. Projekt regulaminu wypracowano w porozumieniu ze wszystkimi wydziałami realizującymi zadania wybrane podczas I edycji. W regulaminie został przygotowany wzór karty zmian podpisywanej przez autora propozycji zadania w razie konieczności dokonania korekty zadania. Wprowadzony regulamin umożliwia bieżący nadzór na terminowością i sposobem realizacji zadań, tak by Wnioskodawcy mogli mieć konkretny wpływ na przebieg prac.

W szczególnych przypadkach miejscy urzędnicy konsultowali z wnioskodawcami oraz zaproszonymi ekspertami konieczność zmian w projektach, wynikających np.: z niemożliwych do przewidzenia na etapie weryfikacji przyczyn technicznych, tak by zadanie mogło zostać wykonane. Aby zachować partycypacyjny charakter działań wszelkie modyfikacje zakresu rzeczowego były nanoszone przy udziale i po akceptacji wnioskodawcy.

Na stronie www.czestochowa.pl przygotowano specjalną mapę, na którą na bieżąco nanoszone są informacje o wszystkich zakończonych zadaniach z budżetu obywatelskiego.

Lista wszystkich zadań wyłonionych przez mieszkańców w 2014 została umieszczona na stronie internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl

W przygotowanych dla wszystkich dzielnic tabelach oraz tabeli dla zadań ogólnomiejskich umieszczone zostały tytuły zadań, informacja o liczbie punktów uzyskanych podczas głosowania, koszt realizacji zadania, oraz bezpośredni kontakt do wydziału lub jednostki merytorycznej realizującej zadania.

W 2015 r. zostały zrealizowane 72 zadania z budżetu obywatelskiego.

W roku 2014 z 530 zgłoszonych propozycji pod głosowanie zostało poddanych 259; odrzuconych zostało ponad 48% propozycji; najczęstsze powody odrzucenia wniosków: szacunkowy koszt proponowanego zadania przekraczał ogólną kwotę przeznaczoną na dany charakter zadania, proponowane zadanie nie było zlokalizowane na terenie miejskim, zadanie niemożliwe do realizacji w trakcie jednego roku budżetowego.



Przykładowe realizacje inwestycji z budżetu partycypacyjnego / obywatelskiego w 2015 roku.

W roku 2015 z 761 zgłoszonych propozycji zadań zostało poddanych pod głosowania 461; odrzuconych zostało 26% propozycji. Najczęstsze powody odrzucenia, to problemy z lokalizacją terenu i brak możliwości lokalizacji zadania w trakcie jednego roku budżetowego.

Z tego porównania wnika, że prowadzone w dzielnicach spotkania doradcze i informacyjne na etapie składania wniosków przyniosły zamierzony efekt. W roku 2015 złożonych zostało 231 wniosków więcej, a wszystkie propozycje zadań zostały także lepiej przygotowane pod względem formalnym.

Ogółem do realizacji zostało wskazanych przez mieszkańców 120 zadań - 8 zadań ogólnomiejskich oraz 112 zadań dzielnicowych.

EWALUACJA II EDYCJI BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

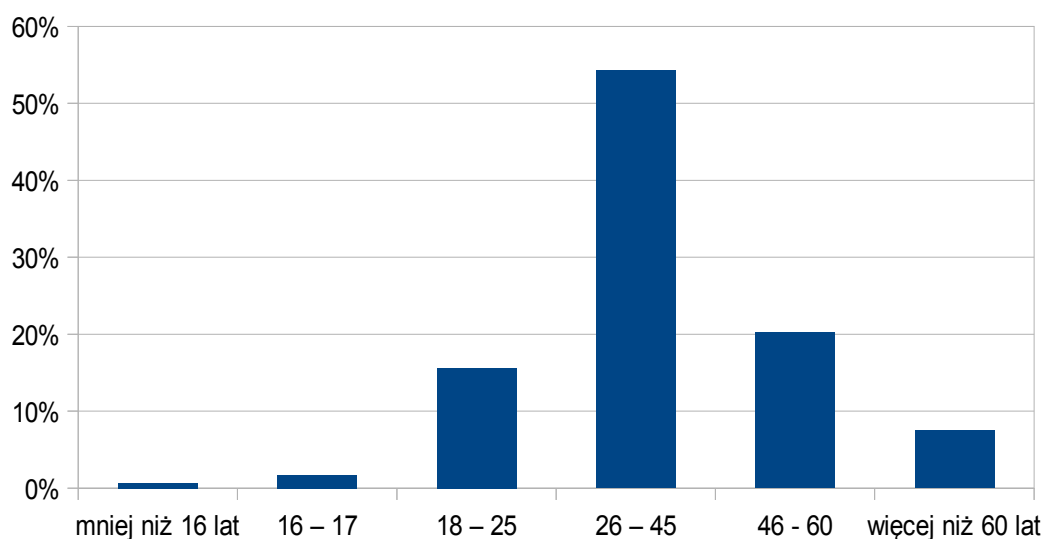
Zgodnie z § 10.uchwały nr 63.IX.2015 Rady Miasta Częstochowy z dnia 19 marca 2015r. w sprawie tworzenia budżetu obywatelskiego -proces realizacji budżetu obywatelskiego podlega monitoringowi i ewaluacji. Wyniki ewaluacji mają służyć wprowadzeniu zmian mających na celu poprawę jakości procesu wdrażania i realizacji budżetu obywatelskiego w kolejnych latach.

Swoje opinie na temat II edycji budżetu obywatelskiego mieszkańcy mogli wyrazić wypełniając formularze ankiety ewaluacyjnej w dniach od 8 do 31 stycznia 2016 r. Przekazane uwagi zostały zebrane oraz poddane szczegółowej i wnikliwej analizie podczas wysłuchania publicznego, które odbyło się we wtorek, 2 lutego br. o godz. 17.00 w sali sesyjnej Urzędu Miasta Częstochowy przy ul. Śląskiej 11/13.

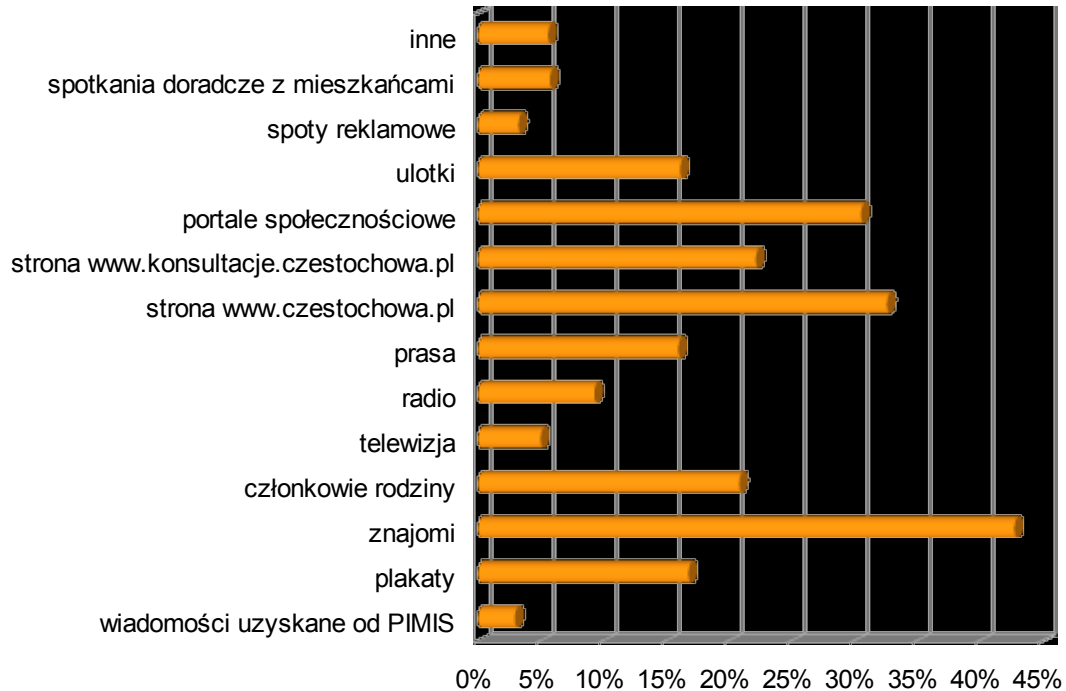
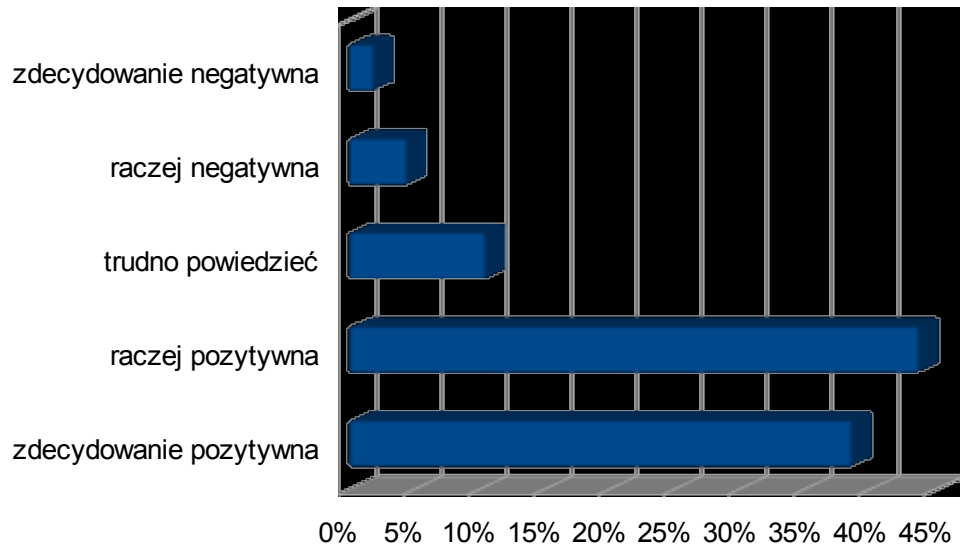
ANKIETA EWALUACYJNA - WYNIKI

Ankieta ewaluacyjną podsumowującą II edycję budżetu obywatelskiego w Częstochowie wypełniło 1358 osób: 58 % kobiet i 42% mężczyzn.

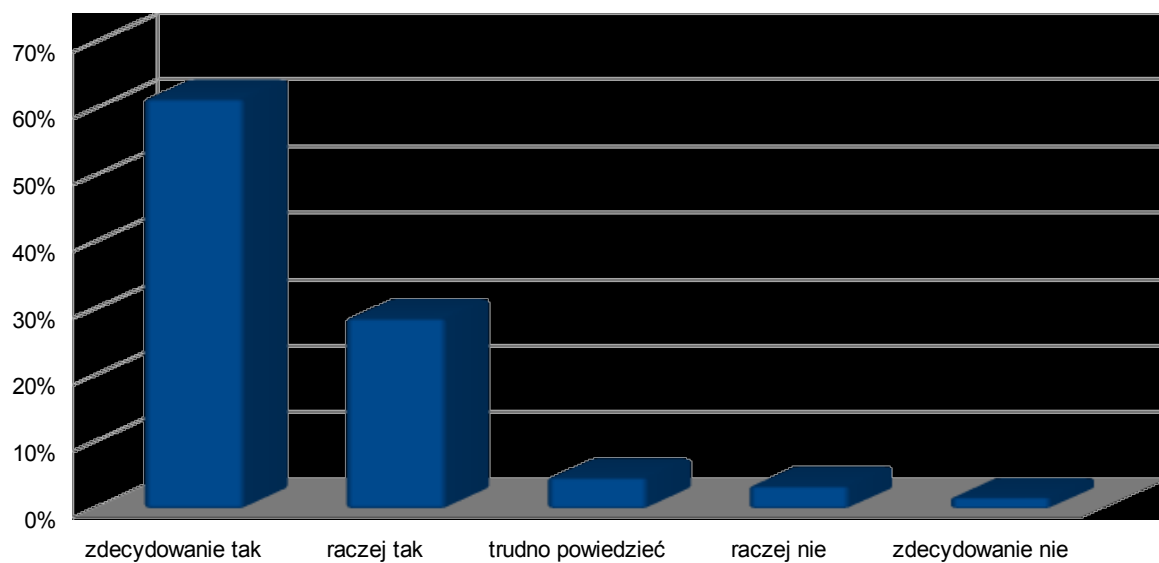
Wiek uczestników ankiety



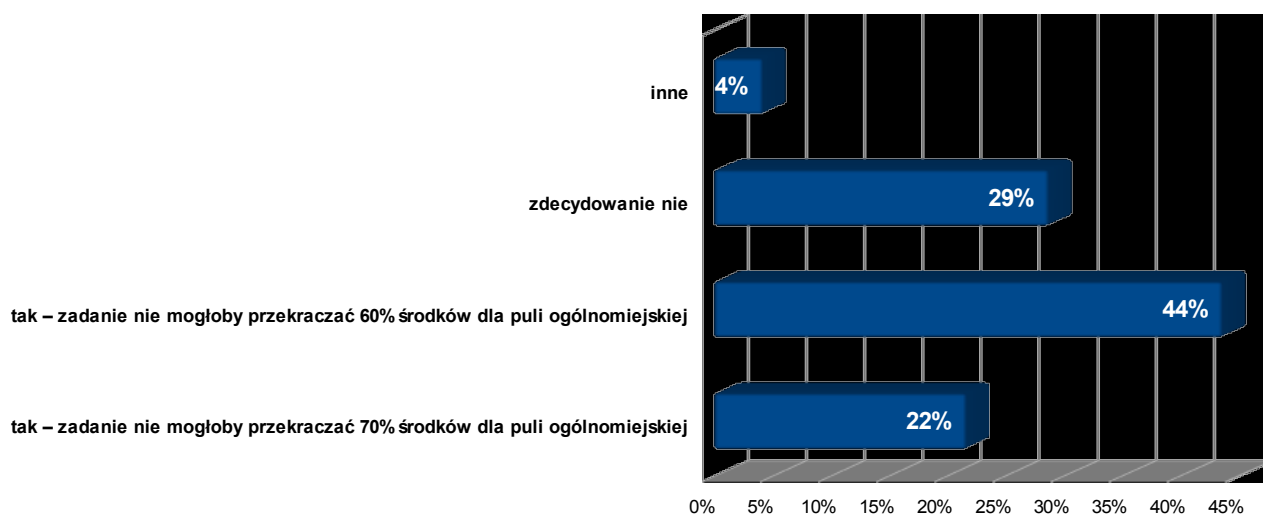
Opinia o zakończonej edycji budżetu obywatelskiego



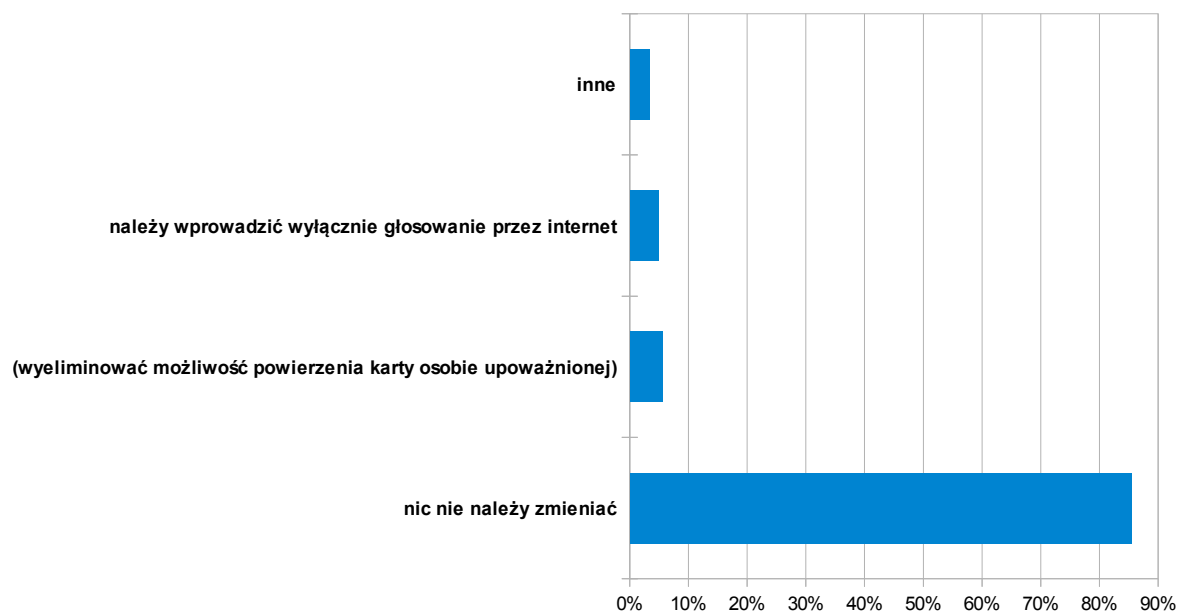
podział na zadania ogólnomiejskie i dzielnicowe był dobrym pomysłem i powinien być kontynuowany



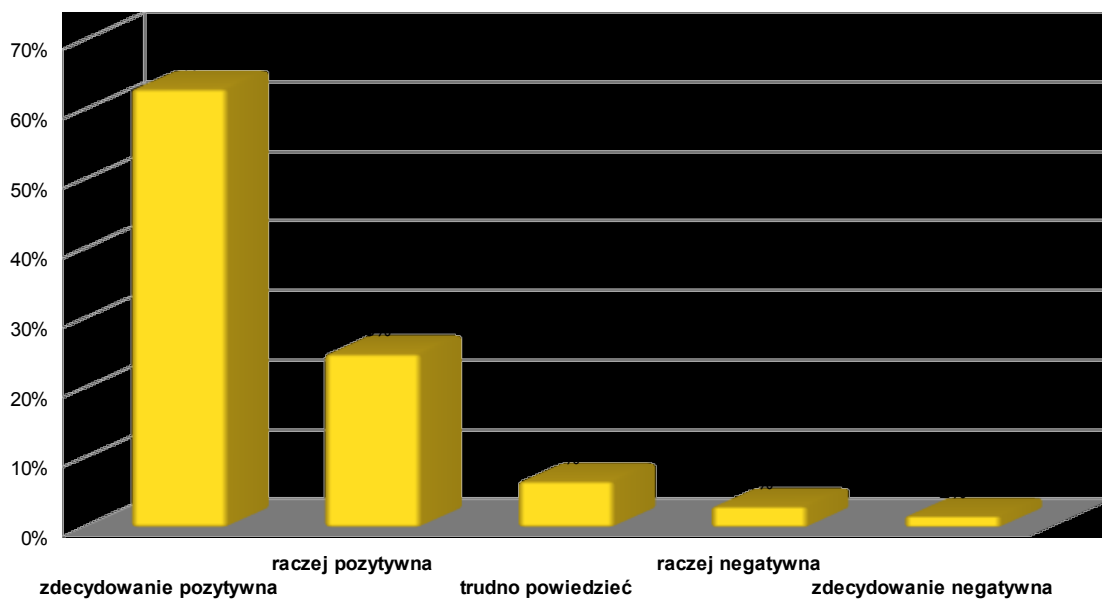
Należy ograniczyć możliwość składania zadań na całość kwoty ogólnomiejskiej



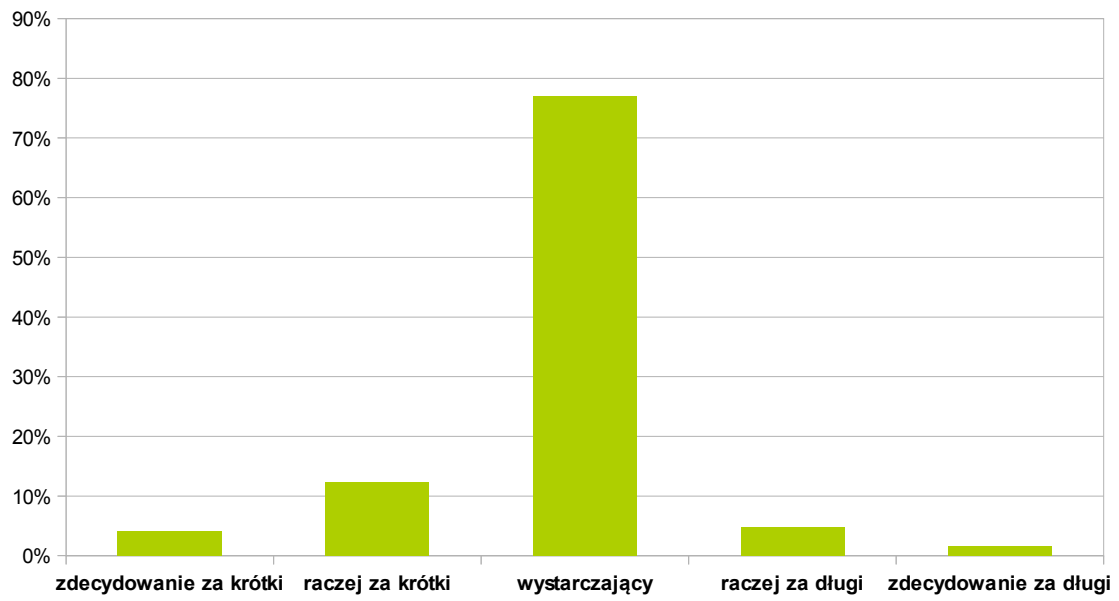
Czy powinien zmienić się sposób głosowania



Opinia o możliwości głosowania przez Internet



Ponad 2 miesiące naboru propozycji do BO to okres:



Załącznik 1. Materiały szkoleniowe dla uczniów na temat budżetu obywatelskiego (partycypacyjnego) z przeznaczeniem do użytku w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.¹³

Opracowanie: dr Edyta Widawska

CZĘSTOCHOWSKI BUDŻET OBYWATELSKI DLA MŁODYCH

Jakie informacje znajdziesz w materiałach szkoleniowych?

- Czym jest budżet obywatelski?
- Co możesz zrobić by stać się czynnym uczestnikiem budżetu obywatelskiego?

Czym jest budżet obywatelski?

Budżet obywatelski (w skrócie BO) jest to forma czynnego udziału mieszkańców w planowaniu wydatkowania pieniędzy, którymi dysponuje miasto. Mieszkańcy, w tym również młodzież, mogą uczestniczyć w opracowywaniu pomysłów (w ramach BO nazywanych zadaniami) do zrealizowania w naszym mieście. Mogą również głosować na zdania zgłoszone przez innych mieszkańców. W Częstochowie jest to możliwe od 2014 roku. Mieszkańcy decydują o tym na co i w jaki sposób zostanie wydana część środków budżetowych w kolejnym roku. Środki, które zostaną wydane zgodnie z wolą mieszkańców w 2016 roku, wynoszą 6.661.679 zł – czyli prawie 7 milionów. Kwota ta stanowi 1,1% dochodów własnych miasta Częstochowy. A o tym na co zostanie przeznaczona zdecydujemy już w tym roku.

Zgodnie z przyjętymi zasadami kwota ok. 7 milionów podzielona została na dwie części. Jedna została przeznaczona na realizację zadań ogólnomiejskich (1. 665.420 zł), a druga na zadania dzielnicowe (4.996. 259 zł).

Zadania o charakterze ogólnomiejskim dotyczą realizacji pomysłów obejmujących więcej niż jedną dzielnicę (dzielnica to jednostka pomocnicza miasta).

Zadania o charakterze dzielnicowym dotyczą realizacji potrzeb mieszkańców konkretnej dzielnicy. Poniżej znajdziesz tabelę z zestawieniem kwot przeznaczonych do wykorzystania w poszczególnych dzielnicach.

Bleszno	222 974 zł
Częstochówka-Parkitka	189 324 zł
Dźbów	255 090 zł
Gnaszyn-Kawodrza	177 473 zł
Grabówka	155 405 zł
Kiedrzyn	136 992 zł
Lisiniec	254 495 zł
Mirów	162 639 zł
Ostatni Grosz	134 013 zł
Podjasnogórska	97 460 zł
Północ	487 435 zł
Raków	342 549 zł
Stare Miasto	200 142 zł
Stradom	285 155 zł
Śródmieście	242 422 zł
Trzech Wieszców	182 351 zł
Tysiąclecie	436 146 zł
Wrzosowiak	422 436 zł
Wyczerpy-Aniołów	292 090 zł
Zawodzie-Dąbie	319 668 zł

¹³ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 176

W Częstochowie jest 20 dzielnic, a ich wykaz i zasięg terytorialny możesz znaleźć na stronie <http://e.czestochowa.pl/bp>.

Twoje uczestnictwo w podejmowaniu decyzji na co przeznaczyć kwotę ok. 7 milionów jest uzależnione jedynie od Ciebie. I Ty także możesz zdecydować na co je wydać! Wystarczy, że zapoznasz się z harmonogramem działań w ramach częstochowskiego BO, a potem aktywnie weźmiesz udział w poszczególnych jego etapach. Warto mieć wpływ na swoje najbliższe otoczenie. Warto zdecydować zamiast dawać zdecydować innym. Możliwości warte rozważenia.

Co możesz zrobić by stać się czynnym uczestnikiem budżetu obywatelskiego?

Żeby podjąć aktywność w ramach BO potrzebna jest dawka podstawowych informacji o etapach realizacji tej formy partycypacji obywatelskiej. Partycypacja obywatelska to nic innego jak uczestnictwo w wydarzeniach, które nas dotyczą, a są związane z naszym działaniem jako obywateli (członków państwa) i podejmowanie decyzji we współpracy z przedstawicielami władzy np. na szczeblu lokalnym to władza samorządowa. Zatem by brać udział w tym procesie podstawą jest informacja o tym: co, gdzie i kiedy będzie się działo.

Harmonogram częstochowskiego budżetu obywatelskiego ma kilka kluczowych elementów (które zostaną poniżej opisane), a rozpoczyna się od zgłaszania przez mieszkańców Częstochowy propozycji zadań.

Zgłaszanie przez mieszkańców propozycji zadań:

- rozpoczęcie: 27 maja 2015 r.
- zakończenie: 27 lipca 2015 r.

W tym czasie możesz zgłosić swój pomysł do zrealizowania albo jako zadanie ogólnomiejskie, albo dzielnicowe. Rozpocząć warto od sprawdzenia jakie są potrzeby w Twoim najbliższym otoczeniu, czego brakuje, co chciałbyś robić, a na przykład nie ma miejsca by realizować Twoją pasję, itd. Po tej wstępnej diagnozie warto zastanowić się w jaki sposób można wypełnić istniejący brak. Czy lepiej i bardziej efektywnie będzie realizować zadanie poprzez organizację pikniku, koncertu, festynu, warsztatów, zajęć sportowych, artystycznych itp. (nazywamy je zadaniami nieinwestycyjnymi), czy też poprzez remont istniejących już miejsc albo budowę nowych (nazywamy je zadaniami inwestycyjnymi). Pamiętaj o tym by wybrana przez Ciebie forma działań była dostępna dla wszystkich mieszkańców miasta. Potem już tylko trzeba „ubrać” swój pomysł w słowa i wypełnić formularz zgłoszeniowy.

Propozycje zadań można zgłaszać na dwa sposoby:

- pisemnie, na specjalnym formularzu, który jest dostępny m.in. na stronie internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl. Po jego poprawnym wypełnieniu trzeba go złożyć albo osobiście w kancelarii Urzędu (ul. Śląska 11/13, pokój nr 3), albo wysłać pocztą na adres: Urząd Miasta Częstochowy, ul. Śląska 11/13, 42-217 Częstochowa.
- elektronicznie np. za pomocą generatora aplikacyjnego dostępnego na stronie internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl.

Warto pamiętać, że termin składania pomysłów mija 27 lipca i przekroczenie tej daty skutkuje nieprzyjęciem wniosku.

Możliwość zgłoszenia propozycji zadania ma każdy mieszkaniec Częstochowy – czyli również Ty! Jeśli nie masz ukończonych 18 lat formularz musi być jedynie podpisany przez Twojego rodzica/opiekuna prawnego.

Po etapie zgłaszania propozycji zadań do BO następują działania, które wykonują pracownicy Urzędu Miasta. Jest to sprawdzanie zgłoszonych propozycji czy spełniają wymogi formalne (np. czy kwota potrzebna na realizację pojedynczego zadania nie przekracza sumy pieniędzy, które są przeznaczone na zadania np. w Twojej dzielnicy; czy osoba składająca propozycję zadania wskazała dokładne miejsce realizacji jej pomysłu; czy wszystkie obowiązkowe pola formularza zostały wypełnione; czy jest możliwości realizacji tego zadania w trakcie jednego roku budżetowego).

Jednym z ważnych punktów, który jest sprawdzany, jest zgodność złożonego pomysłu z katalogiem „zadań własnych miasta”. Pomysł, który składamy musi być związany z jednym z tych wymienionych w ustawie działań. W rozdziale 2, art. 6, oraz art. 7 ustawy o samorządzie gminnym znajdziemy pełny wykaz tych zadań, a wśród nich są między innymi sprawy dotyczące:

- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- działalności w zakresie telekomunikacji;
- lokalnego transportu zbiorowego;
- ochrony zdrowia;
- edukacji publicznej;

- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- zieleni gminnej i zadrzewień;
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Po sprawdzeniu przez pracowników Urzędu miasta formalnej strony złożonych przez mieszkańców propozycji zadań następuje opublikowanie na stronie internetowej zestawienia zadań poddanych pod głosowanie oraz ich promocja. Tutaj też znajdziesz miejsce do swojej aktywności. Jeśli złożony przez Ciebie projekt znalazł się na tej liście warto zacząć jego promowanie, gdyż to od liczby punktów zebranych w trakcie głosowania zależeć będzie czy Twój pomysł zostanie zrealizowany, czy też nie.

Głosowanie mieszkańców na najlepsze propozycje:

- rozpoczęcie: 2 listopada 2015 r.,
- zakończenie: 8 listopada 2015 r.;

Prawo udziału w głosowaniu ma każdy mieszkaniec Częstochowy, który w dniu oddania głosu ukończył 13 lat – czyli również Ty i warto z tego prawa skorzystać! W trakcie głosowania oddajesz głos osobno na zadania ogólnomiejskie i osobno na zadania z Twojej dzielnicy. Głosując masz do dyspozycji 10 punktów, które możesz rozdzielić pomiędzy zgłoszone zadania ogólnomiejskie i drugą pulę 10 punktów do podziału dla zgłoszonych w dzielnicy, w której mieszkasz, pomysłów.

Głosować możesz raz, a sposoby są trzy:

- przez Internet: za pomocą aplikacji internetowej do głosowania na stronie internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl lub w miejskich infomatach.
- pisemnie wysyłając pocztą pobraną ze strony internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl kartę do głosowania na adres: Urząd Miasta Częstochowy, ul. Śląska 11/13, 42-217 Częstochowa lub składając ją w wyznaczonych punktach, w których będzie można wypełnić i złożyć kartę do głosowania.

Warto pamiętać, że podobnie jak to było przy zgłaszaniu propozycji zadań, również w tym przypadku ważne jest by wypełnić wszystkie obowiązkowe pola karty do głosowania. Jeśli coś pominiemy nasz głos będzie nieważny.

Jak łatwo się domyślić do realizacji w roku 2016 przechodzą te propozycje zadań, które uzyskały największą liczbę punktów. Do wyczerpania puli pieniędzy przeznaczonych na projekty ogólnomiejskie i projekty dzielnicowe.

Ogłoszenie wyników głosowania mieszkańców, w tym i Twojego – jeśli tylko dokonasz tego wyboru, nastąpi 18 listopada 2015 r.

Jeśli jesteś ciekawy/ciekawa jakie pomysły znalazły poparcie mieszkańców w 2014 roku i są realizowane w Częstochowie wejdź na stronę www.konsultacje.czestochowa.pl i tam znajdziesz wyniki ubiegłorocznej edycji BO.

Załącznik 2. Scenariusz zajęć dla uczniów częstochowskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z zakresu partycypacji obywatelskiej.¹⁴

Opracowanie: dr Edyta Widawska

Zaproponowane do przeprowadzenia zestawy ćwiczeń zostały ułożone w formie dwóch scenariuszy zajęć, tworzących pewną całość, które można realizować kolejno po sobie lub też wybierając jeden lub drugi temat. Pierwszy scenariusz dotyczy zagadnienia związanego z aktywnym udziałem w życiu społeczności lokalnej czyli z partycypacją obywatelską (został zaprezentowany poniżej). Drugi jest tematycznie powiązany z realizacją zadań w ramach budżetu obywatelskiego (partycypacyjnego) w Częstochowie. Stanowią one gotową propozycję zajęć do realizacji z młodzieżą gimnazjalną i ponadgimnazjalną (w ramach zajęć wychowawczych, czy też zajęć z wiedzy o społeczeństwie).

SCENARIUSZ ZAJĘĆ I PARTYCYPACJA OBYWATELSKA

TEMAT: Młody obywatel decyduje

Problematyka partycypacji obywatelskiej jest coraz częściej poruszana w odniesieniu do młodzieży. To właśnie ukształtowanie postawy aktywności obywatelskiej, już u osób w wieku gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym, stanowi ważny element systemu edukacyjnego w naszym kraju. Proponowane zajęcia mają na celu przekazanie uczniom/uczennicom podstawowych pojęć związanych z jedną z form partycypacji obywatelskiej, jaką są konsultacje społeczne oraz rozwijanie umiejętności niezbędnych w trakcie działań partycypacyjnych (komunikacja interpersonalna, umiejętności negocjacyjne, umiejętność współpracy w grupie).

GRUPA DOCELOWA: Zajęcia przeznaczone są dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

CELE OPERACYJNE:

Po zakończeniu zajęć uczeń powinien:

- znać podstawowe terminy związane z partycypacją obywatelską i jej formami,
- umieć podać konkretne przykłady ilustrujące umiejętności ważne w procesie partycypacji obywatelskiej,
- wskazać na znaczenie i pozytywne aspekty partycypacji obywatelskiej.

METODY I TECHNIKI PRACY:

- praca z tekstem
- praca w grupach

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- tekst do wykorzystania w pracy w grupach „Historia Miasta X” (załącznik 1.)

	Przebieg/treści programowe (opis szczegółowy)	Czas	Metody	Niezbędne materiały
1.	Wprowadzenie w tematykę partycypacji obywatelskiej. Zapisujemy na tablicy hasło: PARTYCYPACJA OBYWATELSKA. Uczniowie podają skojarzenia do tego pojęcia. Wszystkie odpowiedzi zapisujemy na tablicy. Omawiamy zebrane skojarzenia w odniesieniu do definicji „partycypacji obywatelskiej”: partycypacja oznacza uczestnictwo i odnosi się do aktywnego udziału w wydarzeniach, które nas dotyczą, w połączeniu z przymiotnikiem „obywatelska” dotyczy sytuacji, które są związane z naszym działaniem jako obywateli (członków państwa) i podejmowania decyzji we współpracy z przedstawicielami władzy np. na szczeblu lokalnym to władza samorządowa. Zwracamy uwagę na znaczenie partycypacji obywatelskiej dla podnoszenia jakości decyzji podejmowanych na szczeblu lokalnym (w myśl zasady, że „mieszkańcy są najlepszymi ekspertami od potrzeb mieszkańców”). Wyjaśniamy, że podczas zajęć uczniowie poznają podstawowe zagadnienia związane z partycypacją obywatelską, krótko uzasadniając wybór tematu, wykorzystując skojarzenia uczniów do hasła z pierwszej części wprowadzenia (przykładowe argumenty: dotyczy nas jako członków danej społeczności; pozwala mieć poczucie realnego wpływu na to, co nas otacza; daje możliwość aktywnego udziału w	10 min.	Zebranie skojarzeń (pierwszy etap burzy mózgów). Mini wykład.	

¹⁴ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 183

	życiu danej społeczności; itp.). Informujemy, że praca na zajęciach będzie przebiegała etapowo.			
2.	<p>Pierwszy etap pracy – dzielimy uczniów na 6 grup (w miarę możliwości równolicznych). Liczba grup odpowiada liczbie przygotowanych fragmentów tekstu, który będzie wykorzystywany w trakcie ćwiczenia („Historia Miasta X”, zał. 1).</p> <p>Drugi etap pracy – rozdajemy w wydzielonych grupach tyle fragmentów tekstu ilu członków liczy grupa. Następnie uczestnicy mają za zadanie przeczytać tekst, który otrzymali oraz przedyskutować wraz z pozostałymi członkami małej grupy treści w nim zawarte (czas pracy ok. 8 minut). Ważna na tym etapie jest dyscyplina czasowa, by grupy skończyły swoją pracę mniej więcej w tym samym momencie. Osoba prowadząca informuje o tym uczniów podając zadanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznania się z tekstem, - opracowania dwóch rozwiązań wraz z uzasadnieniem, - podjęcie w grupach wspólnej decyzji, które (jedno) z dwóch wcześniej przygotowanych rozwiązań (wraz z uzasadnieniem) przekażą na forum grupy. <p>Ważne by sprawdzić czy w grupach wypracowano dwa rozwiązania, z których uczniowie dokonają wyboru jednego.</p> <p>Trzeci etap pracy – prezentacja na forum jednego, wybranego z dwóch przygotowanych wcześniej, rozwiązania wraz z uzasadnieniem (max. 2 minuty na grupę). Wszystkie sześć rozwiązań (przedstawionych przez 6 grup) zapisujemy na tablicy.</p> <p>Czwarty etap pracy – podsumowanie pracy grup w odniesieniu do zagadnień związanych z możliwościami wyboru jednego z sześciu wariantów zapisanych na tablicy i/lub ich modyfikacji. Wykorzystujemy doświadczenia uczniów z drugiego etapu pracy, gdy musieli uzgodnić wspólne stanowisko w grupie. Przykładowe pytania do podsumowania: Co wam pomogło by uzyskać wspólne stanowisko? W jaki sposób uzasadnianie danego rozwiązania może wpłynąć na zmianę decyzji poszczególnych członków grupy? Jakie wnioski można wyciągnąć z faktu, że dla tej samej sytuacji mamy równe rozwiązania i/lub rozwiązania są podobne, a różnią się natomiast uzasadnienia danej decyzji? Co może pomóc różnym grupom w ustalaniu wspólnego stanowiska, z którego większość jest zadowolona?</p>	30 min.	Praca w grupach.	Załącznik 1., przygotowane kserokopie fragmentów (1-6) zgodnie z liczbą uczestników
3.	Osoba prowadząca podsumowuje temat zajęć omawiając pracę uczniów oraz znaczenie partycypacji obywatelskiej dla osiągnięcia wspólnych celów.	5 min.		
		Łączny czas: 45 minut		

Załącznik 1.¹⁵

Historia Miasta X – grupa 1.

Jesteście mieszkańcami 250-tysięcznego miasta na południu Polski. Miasto nie ma wyraźnego centrum w postaci rynku. W centrum miasta dominuje niska zabudowa. Dzielnice znajdujące się na obrzeżach miasta to w większości tereny zabudowane wielokondygnacyjnymi budynkami mieszkalnymi, tzw. blokowiska. Poza granicami miasta znajdują się dwa centra handlowe, do których dojazd zajmuje ok. 30 minut środkami komunikacji miejskiej ze śródmieścia. Miasto jest pozbawione parku, hali widowiskowo-sportowej. W mieście są dwa duże zakłady przemysłowe.

W lokalnej prasie ukazała się informacja, że Urząd Miasta uzyskał prawo do dysponowania sporym placem znajdującym się w pobliżu Urzędu (wygasła 10-letnia umowa dzierżawy gruntu). Plac ten jest niezagospodarowany i w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym nie ma wskazanego celu jego użytkowania. W artykule prasowym pojawiła się również informacja, że w chwili obecnej rozważane są różne warianty zagospodarowania wolnego placu.

Jesteście grupą reprezentującą interesy Prezydenta Miasta X. Prosimy o opracowanie dwóch pomysłów na zagospodarowanie placu razem z krótkim uzasadnieniem, a następnie wybranie jednego z nich (ważne – decyzja ma być wspólną decyzją wszystkich członków grupy).

¹⁵ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 189

Historia Miasta X – grupa 2.

Jesteście mieszkańcami 250-tysięcznego miasta na południu Polski. Miasto nie ma wyraźnego centrum w postaci rynku. W centrum miasta dominuje niska zabudowa. Dzielnice znajdujące się na obrzeżach miasta to w większości tereny zabudowane wielokondygnacyjnymi budynkami mieszkalnymi, tzw. blokowiska. Poza granicami miasta znajdują się dwa centra handlowe, do których dojazd zajmuje ok. 30 minut środkami komunikacji miejskiej ze śródmieścia. Miasto jest pozbawione parku, hali widowiskowo-sportowej. W mieście są dwa duże zakłady przemysłowe.

W lokalnej prasie ukazała się informacja, że Urząd Miasta uzyskał prawo do dysponowania sporym placem znajdującym się w pobliżu Urzędu (wygasła 10-letnia umowa dzierżawy gruntu). Plac ten jest niezagospodarowany i w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym nie ma wskazanego celu jego użytkowania. W artykule prasowym pojawiła się również informacja, że w chwili obecnej rozważane są różne warianty zagospodarowania wolnego placu.

Jesteście mieszkańcami dzielnicy Śródmieście, w której znajduje się Urząd Miasta wraz z niezagospodarowanym placem. Prosimy o opracowanie dwóch pomysłów na zagospodarowanie placu razem z krótkim uzasadnieniem, a następnie wybranie jednego z nich (ważne – decyzja ma być wspólną decyzją wszystkich członków grupy).

Historia Miasta X – grupa 3.

Jesteście mieszkańcami 250-tysięcznego miasta na południu Polski. Miasto nie ma wyraźnego centrum w postaci rynku. W centrum miasta dominuje niska zabudowa. Dzielnice znajdujące się na obrzeżach miasta to w większości tereny zabudowane wielokondygnacyjnymi budynkami mieszkalnymi, tzw. blokowiska. Poza granicami miasta znajdują się dwa centra handlowe, do których dojazd zajmuje ok. 30 minut środkami komunikacji miejskiej ze śródmieścia. Miasto jest pozbawione parku, hali widowiskowo-sportowej. W mieście są dwa duże zakłady przemysłowe.

W lokalnej prasie ukazała się informacja, że Urząd Miasta uzyskał prawo do dysponowania sporym placem znajdującym się w pobliżu Urzędu (wygasła 10-letnia umowa dzierżawy gruntu). Plac ten jest niezagospodarowany i w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym nie ma wskazanego celu jego użytkowania. W artykule prasowym pojawiła się również informacja, że w chwili obecnej rozważane są różne warianty zagospodarowania wolnego placu.

Jesteście mieszkańcami dzielnicy znajdującej się na obrzeżach miasta X., czas dotarcia do centrum miasta zajmuje, z wykorzystaniem komunikacji miejskiej, ok. 20 minut. Prosimy o opracowanie dwóch pomysłów na zagospodarowanie placu razem z krótkim uzasadnieniem, a następnie wybranie jednego z nich (ważne – decyzja ma być wspólną decyzją wszystkich członków grupy).

Historia Miasta X – grupa 4.

Jesteście mieszkańcami 250-tysięcznego miasta na południu Polski. Miasto nie ma wyraźnego centrum w postaci rynku. W centrum miasta dominuje niska zabudowa. Dzielnice znajdujące się na obrzeżach miasta to w większości tereny zabudowane wielokondygnacyjnymi budynkami mieszkalnymi, tzw. blokowiska. Poza granicami miasta znajdują się dwa centra handlowe, do których dojazd zajmuje ok. 30 minut środkami komunikacji miejskiej ze śródmieścia. Miasto jest pozbawione parku, hali widowiskowo-sportowej. W mieście są dwa duże zakłady przemysłowe.

W lokalnej prasie ukazała się informacja, że Urząd Miasta uzyskał prawo do dysponowania sporym placem znajdującym się w pobliżu Urzędu (wygasła 10-letnia umowa dzierżawy gruntu). Plac ten jest niezagospodarowany i w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym nie ma wskazanego celu jego użytkowania. W artykule prasowym pojawiła się również informacja, że w chwili obecnej rozważane są różne warianty zagospodarowania wolnego placu.

Jesteście członkami organizacji pozarządowej „Zielone Płuca Miasta X”. Prosimy o opracowanie dwóch pomysłów na zagospodarowanie placu razem z krótkim uzasadnieniem, a następnie wybranie jednego z nich (ważne – decyzja ma być wspólną decyzją wszystkich członków grupy).

Historia Miasta X – grupa 5.

Jesteście mieszkańcami 250-tysięcznego miasta na południu Polski. Miasto nie ma wyraźnego centrum w postaci rynku. W centrum miasta dominuje niska zabudowa. Dzielnice znajdujące się na obrzeżach miasta to w większości tereny zabudowane wielokondygnacyjnymi budynkami mieszkalnymi, tzw. blokowiska. Poza granicami miasta znajdują się dwa centra handlowe, do których dojazd zajmuje ok. 30 minut środkami komunikacji miejskiej ze śródmieścia. Miasto jest pozbawione parku, hali widowiskowo-sportowej. W mieście są dwa duże zakłady przemysłowe.

W lokalnej prasie ukazała się informacja, że Urząd Miasta uzyskał prawo do dysponowania sporym placem znajdującym się w pobliżu Urzędu (wygasła 10-letnia umowa dzierżawy gruntu). Plac ten jest niezagospodarowany i w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym nie ma wskazanego celu jego użytkowania. W artykule prasowym pojawiła się również informacja, że w chwili obecnej rozważane są różne warianty zagospodarowania wolnego placu.

Jesteście członkami stowarzyszenia „Wolny Handel” skupiającej lokalnych biznesmenów. Prosimy o opracowanie dwóch pomysłów na zagospodarowanie placu razem z krótkim uzasadnieniem, a następnie wybranie jednego z nich (ważne – decyzja ma być wspólną decyzją wszystkich członków grupy).

Historia Miasta X – grupa 6.

Jesteście mieszkańcami 250-tysięcznego miasta na południu Polski. Miasto nie ma wyraźnego centrum w postaci rynku. W centrum miasta dominuje niska zabudowa. Dzielnice znajdujące się na obrzeżach miasta to w większości tereny zabudowane wielokondygnacyjnymi budynkami mieszkalnymi, tzw. blokowiska. Poza granicami miasta znajdują się dwa centra handlowe, do których dojazd zajmuje ok. 30 minut środkami komunikacji miejskiej ze śródmieścia. Miasto jest pozbawione parku, hali widowiskowo-sportowej. W mieście są dwa duże zakłady przemysłowe.

W lokalnej prasie ukazała się informacja, że Urząd Miasta uzyskał prawo do dysponowania sporym placem znajdującym się w pobliżu Urzędu (wygasła 10-letnia umowa dzierżawy gruntu). Plac ten jest niezagospodarowany i w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym nie ma wskazanego celu jego użytkowania. W artykule prasowym pojawiła się również informacja, że w chwili obecnej rozważane są różne warianty zagospodarowania wolnego placu.

Jesteście przedstawicielami Rady Miasta. Prosimy o opracowanie dwóch pomysłów na zagospodarowanie placu razem z krótkim uzasadnieniem, a następnie wybranie jednego z nich (ważne - decyzja ma być wspólną decyzją wszystkich członków grupy).

Załącznik 3. Scenariusz zajęć dla uczniów częstochowskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z budżetu obywatelskiego (partycypacyjnego).¹⁶

Opracowanie: dr Edyta Widawska

Zaproponowane do przeprowadzenia zestawy ćwiczeń zostały ułożone w formie dwóch scenariuszy zajęć, tworzących pewną całość, które można realizować kolejno po sobie lub też wybierając jeden lub drugi temat. Pierwszy scenariusz dotyczy zagadnienia związanego z aktywnym udziałem w życiu społeczności lokalnej czyli z partycypacją obywatelską. Drugi (został zaprezentowany poniżej) jest tematycznie powiązany z realizacją zadań w ramach budżetu obywatelskiego (partycypacyjnego) w Częstochowie. Stanowią one gotową propozycję zajęć do realizacji z młodzieżą gimnazjalną i ponadgimnazjalną (w ramach zajęć wychowawczych, czy też zajęć z wiedzy o społeczeństwie).

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II

BUDŻET OBYWATELSKI (PARTYCYPACYJNY)

TEMAT: Budżet obywatelski w rękach młodych

Uczestnictwo młodych osób w działaniach na rzecz społeczności lokalnej jest coraz bardziej widoczne, a portale społecznościowe są przestrzenią, która ułatwia młodemu pokoleniu przekazywanie informacji o swoich aktywnościach. Nowym (od 2014 roku) dla częstochowian obszarem działalności obywatelskiej jest możliwość udziału w podejmowaniu decyzji o przeznaczeniu części miejskiego budżetu w ramach budżetu obywatelskiego. Budżet obywatelski (dalej: BO) jest to forma czynnego udziału mieszkańców w planowaniu wydatkowania pieniędzy, którymi dysponuje miasto. Mieszkańcy, w tym również młodzież, mogą uczestniczyć w opracowywaniu pomysłów do zrealizowania w naszym mieście. Mogą również głosować na zdania zgłoszone przez innych mieszkańców. Mieszkańcy decydują o tym na co i w jaki sposób zostanie wydana część środków budżetowych w kolejnym roku. Środki, które zostaną wydane zgodnie z wolą mieszkańców w 2016 roku, wynoszą 6.661.679 zł – czyli prawie 7 milionów. Kwota ta stanowi 1,1% dochodów własnych miasta Częstochowy. Proponowane zajęcia mają na celu przekazanie uczniom/uczennicom szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych podstawowych pojęć związanych z budżetem obywatelskim oraz rozwijanie umiejętności diagnozowania potrzeb w środowisku lokalnym, która stanowi podstawę efektywnych działań społecznych.

Uzupełnieniem do scenariusza są materiały szkoleniowe dotyczące częstochowskiego BO, w których uczniowie/uczennice znajdą najważniejsze informacje pomocne w podjęciu aktywności w ramach BO.

GRUPA DOCELOWA: Zajęcia przeznaczone są dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

CELE OPERACYJNE:

Po zakończeniu zajęć uczeń powinien:

- znać podstawowe informacje związane z budżetem obywatelskim
- umieć poddać diagnozie zaobserwowane problemy społeczne
- wskazać na znaczenie i pozytywne aspekty partycypacji obywatelskiej realizowanej poprzez budżet obywatelski

METODY I TECHNIKI PRACY:

- praca w grupach
- analiza problemowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- pytania pomocnicze do analizy problemu (załącznik 1.)

	Przebieg/treści programowe (opis szczegółowy)	Czas	Metody	Niezbędne materiały
1.	Wprowadzenie w tematykę budżetu obywatelskiego. Rozdanie materiałów szkoleniowych i ich krótkie omówienie (w materiałach są informacje o: BO, kwotach przeznaczonych na realizację BO, możliwych obszarach zadań zgłaszanych do BO, harmonogramie BO, możliwościach uczestnictwa w BO). Uzasadniamy wybór tematu (przykładowe argumenty: dotyczy nas jako członków danej społeczności; pozwala mieć poczucie	10 min.	Mini wykład.	

¹⁶ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 195

	realnego wpływu na to, co nas otacza; daje możliwość aktywnego udziału w życiu danej społeczności; itp.). Informujemy, że praca na zajęciach będzie przebiegała etapowo.			
2.	<p>Pierwszy etap pracy – zapraszamy uczniów do wymienienia problemów, z którymi się spotykają na co dzień w swoim środowisku lokalnym, w swojej szkole (warto zamodelować podając kilka przykładów; propozycje do wykorzystania: nie mogę dojechać do szkoły rowerem bo nie ścieżki rowerowej, która by to umożliwiła, rozkład jazdy autobusów nie uwzględnia porannych godzin rozpoczęcia zajęć w szkole, nie mamy bezpiecznego miejsca do spotkań ze znajomymi, itp.). Wypisujemy propozycje na tablicy. Kiedy pula pomysłów zostanie wyczerpana prosimy uczniów by wybrali temat, który ich najbardziej interesuje i tworzymy maksymalnie 4-5 – osobowe grupy.</p> <p>Drugi etap pracy – rozdajemy w wydzielonych grupach jeden materiał z pytaniami do analizy problemu (zał. 1) prosząc uczniów, by przez kolejne 10 minut odpowiedzieli wspólnie w grupie na pytania z listy. Zadaniem uczniów jest przedyskutowanie w grupach odpowiedzi na pytania. Ważna na tym etapie jest dyscyplina czasowa, by grupy skończyły swoją pracę mniej więcej w tym samym momencie. Osoba prowadząca informuje o tym uczniów podając zadanie.</p> <p>Trzeci etap pracy – prezentacja na forum <u>wniosek</u> z analizy problemu, a dokładnie odpowiedzi na ostatnie pytanie z listy: Jakie działania możemy podjąć by zminimalizować lub usunąć problem? (max. 2 minuty na grupę).</p> <p>Czwarty etap pracy – podsumowanie pracy grup w odniesieniu do zagadnień związanych z budżetem obywatelskim i odpowiedzią na pytanie czy rozwiązanie przygotowane przez uczniów można wykorzystać przygotowując propozycję zadania do częstochowskiego BO. Jeśli tak – to w jaki sposób? Jeśli nie – to dlaczego i w jaki sposób można zmodyfikować pomysł grupy, by móc zastosować go w ramach BO?</p>	30 min.	Praca w grupach. Analiza problemowa.	Wydrukowany Załącznik 1. Po jednym egzemplarzu dla każdej grupy.
3.	Osoba prowadząca podsumowuje temat zajęć omawiając pracę uczniów oraz wskazując na możliwość aktywnego udziału uczniów w częstochowskim BO.	5 min.		
		Łączny czas: 45 minut		

Załącznik 1.

OPIS PROBLEMU:

- Jakie konkretne sytuacje możesz podać dla pokazania problemu innym osobom?
- Jak często spotykasz się z tym problemem?
- Kogo i jak licznej grupy dotyczy problem (ludzie, organizacje, środowiska)?

ANALIZA PROBLEMU:

- Jakie są główne przyczyny tego problemu?
- Jakie mogą być skutki, konsekwencje nierozwiązania problemu?

WNIOSKI Z ANALIZY PROBLEMU:

- Jakie przyczyny istnienia problemu (jedną czy kilka) możemy wyeliminować poprzez nasze działania?
- Jakie działania możemy podjąć by zminimalizować lub usunąć problem?

Załącznik 4. Kwestionariusz ankiety skierowanej do młodzieży ponadgimnazjalnej uczącej się w Częstochowie.¹⁷

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

Zwracam się z prośbą o udział w badaniach na temat tego jak widzisz Częstochowę jako miasto oraz na temat Twoich zainteresowań i aktywności. Ankieta ma charakter anonimowy, wszystkie wyniki służą celom badawczym. Prosimy o szczerą odpowiedź, wszystkie opinie są dla nas ważne nie ma lepszych czy gorszych. W poniższych pytaniach zaznacz odpowiedź, która najlepiej oddaje Twoją opinię lub wpisz własną odpowiedź.

Z góry dziękuję za udział w ankiecie!

CZĘSTOCHOWA I JA – TERAZ

1. W jakie działania angażujesz się w wolnym czasie? Można zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi.

- a) rozrywka, zabawa, telewizja, Internet
- b) nauka, rozwój zainteresowań powiązanych ze szkołą
- c) sport, aktywny wypoczynek
- d) praca zarobkowa
- e) działalność artystyczna, muzyczna, plastyka itp.
- f) wolontariat, pomoc innym, zbiórki pieniędzy itp.
- g) działalność społeczna, aktywność w organizacjach i stowarzyszeniach
- h) portale społecznościowe, kontakt ze znajomymi przez Internet
- i) inne (jakie?)

2. Która z powyższych aktywności zajmuje Ci najwięcej wolnego czasu?

- Najwięcej czasu zajmuje mi aktywność oznaczona w powyższym pytaniu literą: [.....]

3. Co najbardziej lubisz robić w wolnym czasie?

.....
.....

4. Kto zachęca Cię najbardziej do bycia bardziej aktywnym? Czyje zdanie się dla Ciebie liczy?

- a) rodzice i znajomi
- b) nauczyciele i wychowawcy
- c) ludzie, których uznaje za autorytety w obszarze moich zainteresowań
- d) przedstawiciele różnych organizacji i stowarzyszeń
- e) nikt mnie nie zachęca
- f) inne (jakie?)

5. Na ile dobrze radzisz sobie w kontaktach z innymi ludźmi?

- a) dobrze się czuje z ludźmi, łatwo przychodzi mi rozmawiać i współdziałać z innymi ludźmi
- b) radzę sobie z ludźmi, choć nie wszystko wychodzi dobrze
- c) raczej słabo, tylko z rodziną i znajomymi
- d) kontakt z innymi ludźmi to dla mnie coś trudnego

6. Na ile się czujesz bezpiecznie poruszając się po Częstochowie?

- a) zupełnie bezpiecznie, to spokojne miasto
- b) czuję się bezpiecznie tylko w znanych rejonach albo tam, gdzie jest dużo ludzi,
- c) częściowo czuję się bezpiecznie, jest sporo nieprzyjemnych miejsc
- d) nie czuję się bezpiecznie,

7. Na ile jesteś w stanie znaleźć w Częstochowie to czego potrzebujesz do rozwijania swoich zainteresowań i aktywności?

- a) mam tu wszystko czego mi trzeba
- b) raczej udaje mi się w Częstochowie rozwijać swoje zainteresowania, ale trzeba się „nachodzić”
- c) trudno mi rozwijać swoje zainteresowania w Częstochowie
- d) nie mam tu możliwości rozwijania zainteresowań

8. Na ile jesteś zadowolony z możliwości wyboru szkoły średniej w Częstochowie?

- a) wybór jest wystarczający, niczego nie brakuje
- b) znalazłem coś dla siebie, ale mogłoby być lepiej
- c) nie jestem zadowolony z możliwości wyboru
- d) inne (jakie?)

9. Na ile jesteś zadowolony/a w Częstochowie z dostępu do kultury, wystaw, koncertów, przedstawień, imprez masowych itp.?

¹⁷ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 201

- a) bardzo, sporo się dzieje, znajduje dla siebie coś interesującego
- b) średnio, dzieją się różne rzeczy ale mało dla mnie
- c) mało, nie mam co wybrać
- d) nic się nie dzieje

10. Na ile jesteś zadowolony/a w Częstochowie z dostępu do sportu, obiektów sportowych, klubów sportowych, możliwości uprawiania sportu, kibicowania?

- a) bardzo, sporo się dzieje, znajduje dla siebie coś interesującego
- b) średnio, dzieją się różne rzeczy ale mało dla mnie
- c) mało, nie mam co wybrać
- d) nic się nie dzieje

11. Na ile jesteś zadowolony/a w Częstochowie z dostępu do organizacji społecznych, stowarzyszeń, kół zainteresowań?

- a) bardzo, sporo się dzieje, znajduje dla siebie coś interesującego
- b) średnio, dzieją się różne rzeczy, ale mało dla mnie
- c) mało, nie mam co wybrać
- d) nic się nie dzieje

12. Na ile bybyś/byłabyś zainteresowany/a działaniem społecznym, takim jak wolontariat, udzielanie się organizacjach, stowarzyszeniach itp.?

- a) bardzo, jestem zainteresowany/a taką działalnością
- b) częściowo, mogę się zaangażować ale tylko w wybrane obszary
- c) raczej mało, musiałbym mieć naprawdę dobry powód
- d) nie jestem zainteresowany/a

13. Który z poniższych opisów najbardziej pasuje do Ciebie i do Twojej opinii o innych?

- a) jestem OK inni ludzie także są OK
- b) ja jestem OK ale inni ludzie już nie
- c) inni ludzie są OK ale ze mną jest coś nie tak...
- d) zarówno ze mną jest coś nie tak jak i z innymi ludźmi

14. Na ile czujesz się samodzielny/a jak sobie radzisz?

- a) jestem bardzo samodzielny/a dobrze sobie radzę w różnych sytuacjach, nie potrzebuję zachęty
- b) jestem raczej samodzielny/a radzę sobie ale czasami potrzebuję pomocy czy wsparcia
- c) jestem stosunkowo mało samodzielny/a potrzebuję wsparcia lub motywacji od innych
- d) jestem niesamodzielny/a, wolę, żeby ktoś podejmował za mnie decyzję

15. Na ile czujesz się osobą aktywną? Jak mocno angażujesz się w różne działania?

- a) jestem bardzo aktywny/a jeśli coś mnie interesuje to poświęcę temu dużo czasu
- b) jestem raczej aktywną osobą ale bez przesady
- c) jestem mało aktywną osobą, nie angażuje się za bardzo
- d) nie jestem zaangażowany w nic konkretnego

16. Czy należysz do jakichś organizacji, stowarzyszeń, klubów itp.? Napisz do jakich.

.....
17. Na ile czujesz się aktywny w porównaniu do swoich znajomych i przyjaciół?

- a) jestem zdecydowanie bardziej aktywny/y niż inni
- b) jestem trochę bardziej aktywny/y niż inni
- c) moja aktywność jest na zbliżonym poziomie
- d) jestem trochę mniej aktywny/y niż inni
- e) jestem zdecydowanie mniej aktywny/y niż inni

18. Jak radzisz sobie w nowych, trudnych sytuacjach?

- a) świetnie, jestem twórczą osobą, nie boję się wyzwań
- b) dobrze, podejmuje wyzwania ale różnie bywa
- c) raczej słabo, unikam wyzwań
- d) nie radzę sobie

19. Czy znane są Ci jakieś akcje, programy, działania społeczne angażujące w Częstochowie młodzież do działania, zwiększania aktywności? Jeśli tak to jakie i kto jest ich autorem?

.....

20. Czy znane są Ci jakieś organizacje czy instytucje w Częstochowie promujące młodzież, sprzyjające jej aktywności? Jeśli tak to jakie?

.....

21. Na ile masz poczucie, że władze miasta Częstochowy są zainteresowane udziałem młodzieży w życiu miasta?

- a) mam poczucie, że władze miasta są zainteresowane udziałem młodzieży w życiu miasta
- b) widać różne działania ale nie są zbyt dobrze zorganizowane
- c) nie bardzo ale widać czasami jakąś aktywność
- d) nie widzę, żeby władze miasta były zainteresowane udziałem młodzieży w życiu miasta

22. Jeśli Częstochowa ma w Twojej opinii jakiś „klimat” to jaki, opisz krótko.

.....

CZĘSTOCHOWA – MOJE PLANY - PRZYSZŁOŚĆ

23. Na ile chętnie wiążesz swoją przyszłość, plany życiowe z Częstochową?

- a) chciałbym tutaj zostać, chętnie bym żył i pracował w Częstochowie
- b) raczej chętnie chyba, że trafiła by mi się coś naprawdę atrakcyjnego w innym mieście
- c) raczej niechętnie, zostanę w Częstochowie tylko, jak nie uda mi się w innym mieście
- d) bardzo niechętnie, nie widzę swojej przyszłości w Częstochowie

24. W jakim obszarze Częstochowy jest dla Ciebie miastem atrakcyjnym, takim, z którym można wiązać plany życiowe? Można zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi.

- a) zawodowym, praca zarobkowa i kariera
- b) mieszkaniowym
- c) edukacyjnym – studia w Częstochowie
- d) opieka zdrowotna – dostęp do lekarzy i szpitali
- e) kulturalnym
- f) rodzinnym i towarzyskim
- g) społecznym – rozwój miasta,
- h) geograficznym – wygoda przemieszczania się, możliwości aktywności fizycznej
- i) ekologicznym – niewielkie zanieczyszczenie, dużo zieleni
- j) komfort życia – dojazdy, sklepy itp.
- k) „klimat” miasta
- l) inne (jakie?)

25. Który z powyższych obszarów jest dla Ciebie najatrakcyjniejszy?

- największym atutem Częstochowy jest obszar oznaczony powyżej literą [.....]

26. Czego oczekiwałbyś od władz miasta, co powinny zrobić, żeby Częstochowa była bardziej przyjaznym miastem? W jakim kierunku powinno się zmierzać?

.....

27. Na ile oceniasz perspektywy Częstochowy na przyszłość?

- a) to miasto ma perspektywy, będzie się rozwiać i będzie coraz atrakcyjniejsze
- b) to miasto ma szanse stać się lepsze, ale różnie się może potoczyć
- c) to miasto ma niewielkie perspektywy, trzeba wiele szczęścia i pracy, żeby się rozwijało
- d) to miasto nie ma perspektyw, zmierza do upadku

28. Na ile widzisz swoją przyszłość w Częstochowie, na ile mógłbyś tutaj żyć i mieszkać?

- a) mam swoje pomysły, potrafię sobie wyobrazić siebie w Częstochowie
- b) mam jakąś wizję, ale nie do końca sprecyzowaną
- c) mam raczej mglistą wizję
- d) nie widzę siebie w Częstochowie w przyszłości

29. Na ile oceniasz szanse swojego rozwoju w Częstochowie w poszczególnych obszarach, zaznacz w tabeli krzyżykiem, dla każdego wiersza:

Kategoria	bez problemów	jest to możliwe	jest szansa, ale nieduża	nie ma szans
Zdobycie i utrzymanie pracy				
Kupno mieszkania, domu				
Zdobycie atrakcyjnego wykształcenia				
Założenie rodziny				
Rozwój artystyczny, kulturalny				

Rozpoczęcie i utrzymanie działalności gospodarczej				
Działalność społeczna w różnych organizacjach				
Działalność samorządowa, udzielenie się w życiu miasta				
Wykorzystanie mojego potencjału				
Działalność sportowa, turystyczna, rekreacyjna				
Dokonanie jakiejś istotnej zmiany w życiu miasta				
Zostanie kimś ważnym, kimś znaczącym dla innych				
Inne (jakie?)				

METRYCZKA

Płeć: a) kobieta b) mężczyzna

Wiek:

Proszę podać w latach:

Miejsce zamieszkania:

- a) miasto
- b) małe miasteczko
- c) wieś

Rodzaj szkoły:

- a) zawodowa
- b) technikum
- c) liceum

Specjalność:

Dziękuję za udział w badaniach!

Załącznik 5. Kwestionariusz ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i mieszkanek Częstochowy.¹⁸

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

Zapraszamy do udziału w ewaluacji zakończonej II edycji budżetu obywatelskiego. Częstochowa jest miastem, w którym zasady dotyczące budżetu obywatelskiego tworzymy wspólnie.

W związku z tym, prosimy o wypełnienie ankiety, dzięki której będziemy mogli poznać Państwa opinie odnoszące się do przebiegu tegorocznej edycji. Wszelkie Państwa spostrzeżenia pozwolą nam usprawnić proces tworzenia budżetu obywatelskiego w kolejnych latach. Dlatego też będziemy wdzięczni za wypełnienie ankiety.

1. Jaka jest Pani/Pana opinia o zakończonej edycji budżetu obywatelskiego? (proszę wybrać jedną odpowiedź)

- α) zdecydowanie pozytywna
- a) raczej pozytywna
- b) trudno powiedzieć
- c) raczej negatywna
- d) zdecydowanie negatywna

2. Jak Pani/Pan dowiedział/a się o możliwości uczestniczenia w BO? (proszę wybrać wszystkie te możliwości, które były źródłem informacji)

- a) znajomi
- b) od PIMIS
- c) członkowie rodziny
- d) telewizja
- e) radio
- f) prasa
- g) strona internetowa Urzędu Miasta Częstochowy www.czestochowa.pl
- h) strona internetowa www.konsultacje.czestochowa.pl
- i) portale społecznościowe
- j) ulotki
- k) spoty reklamowe
- l) plakaty
- m) spotkania doradcze z mieszkańcami na etapie składania wniosków
- n) inne

3. Jaka jest Pani/Pana opinia na temat prowadzonych działań promocyjno-informacyjnych w ramach budżetu obywatelskiego? (proszę wybrać jedną odpowiedź i ewentualnie uzasadnić ją)

- a) zdecydowanie pozytywna
- b) raczej pozytywna
- c) trudno powiedzieć
- d) raczej negatywna
- e) zdecydowanie negatywna

4. Czy Pani/Pana zdaniem podział na zadania o charakterze ogólnomiejskim oraz o charakterze dzielnicowym był dobrym pomysłem i powinien być kontynuowany w kolejnych edycjach? (proszę wybrać jedną odpowiedź)

- a) zdecydowanie tak
- b) raczej tak
- c) trudno powiedzieć
- d) raczej nie
- e) zdecydowanie nie

¹⁸ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 210

5. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje konieczność ograniczenia możliwości składania zadań na całość kwoty puli dla środków ogólnomiejskich? (proszę wybrać jedną odpowiedź)

- a) tak – zadanie nie mogłoby przekraczać 70% środków dla puli ogólnomiejskiej
- b) tak – zadanie nie mogłoby przekraczać 60% środków dla puli ogólnomiejskiej
- c) zdecydowanie nie
- d) inne.....

6. Czy Pani/Pana zdaniem spotkania doradcze z mieszkańcami na etapie składania wniosków były potrzebne i przydatne? (proszę wybrać jedną odpowiedź i ewentualnie uzasadnić ją)

- a) zdecydowanie tak
- b) raczej tak
- c) trudno powiedzieć
- d) raczej nie
- e) zdecydowanie nie

7. Czy według Pani/Pana ponad 2 miesiące przeznaczone na możliwość zgłaszania propozycji do budżetu obywatelskiego to okres: (proszę wybrać odpowiedź i ewentualnie uzasadnić ją)

- a) zdecydowanie za krótki
- b) raczej za krótki
- c) wystarczający
- d) raczej za długi
- e) zdecydowanie za długi

8. Jaka jest Pani/Pana opinia o możliwości głosowania przez Internet (także w odniesieniu do możliwości dostępu i przyjazności aplikacji) (proszę wybrać odpowiedź i ewentualnie uzasadnić ją)

- c) zdecydowanie pozytywna
- d) raczej pozytywna
- e) trudno powiedzieć
- f) raczej negatywna
- g) zdecydowanie negatywna

9. Czy według Pani/Pana powinien zmienić się sposób głosowania (proszę wybrać odpowiedź i ewentualnie uzasadnić ją)

- a) przyjęty regulamin głosowania jest dobry, nie należy go zmieniać
- b) należy wprowadzić
- c) wyłącznie głosowanie osobiste tj.: trzeba wyeliminować możliwość powierzenia karty osobie upoważnionej, która przekazuje karty do komisji do głosowania.
- d) należy wprowadzić
- e) tylko i wyłącznie możliwość głosowania przez Internet
- f) inne.....

10. Jakie czynniki wpłynęły w głównej mierze na wybór zadań, na które Pan/Pani oddał/a głos w zakończonej edycji BO? (proszę zaznaczyć wybraną odpowiedź)

- a) informacje dostępne na stronie internetowej Urzędu Miasta Częstochowy www.czestochowa.pl
- b) opisy zadań zamieszczone na stronie internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl
- c) informacje rozpowszechniane przez wnioskodawców (w Internecie, poprzez ulotki, plakaty, bannery i in.)
- d) opinie członków rodziny
- e) opinie znajomych
- f) chęć poparcia projektów zlokalizowanych w okolicy zamieszkania
- g) chęć poparcia projektów promowanych przez organizacje pozarządowe, szkoły, przedszkola, przychodnie i inne instytucje
- h) informacje zawarte w ulotce
- i) inne.....

11. Z iloma propozycjami zadań do zakończonej edycji budżetu partycypacyjnego zapoznał/a się Pan/Pani szczegółowo przed oddaniem głosu?

- c) 1-5
- d) 10-15
- e) więcej niż 20

12. Czy Pani/Pana zdaniem informacje o projektach zgłoszonych przez mieszkańców i poddanych pod głosowanie były: (proszę wybrać odpowiedź)

- e) zdecydowanie dostępne
- f) raczej dostępne
- g) trudno powiedzieć
- h) raczej niedostępne
- i) zdecydowanie niedostępne

13. Inne uwagi do zakończonej edycji BO

.....

.....

.....

.....

METRYCZKA

1. Płeć

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna

2. Wiek

- a) mniej niż 16 lat
- b) 16 – 17
- c) 18 – 25
- d) 26 – 45
- e) 46 - 60
- f) więcej niż 60 lat

3. Wykształcenie

- c) podstawowe
- d) zawodowe
- e) średnie
- f) wyższe

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Załącznik 6. System identyfikacji wizualnej częstochowskiego budżetu obywatelskiego.¹⁹



¹⁹ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 216

Załącznik 7. Zestawienie zadań realizowanych w 2015 roku w ramach I edycji budżetu partycypacyjnego w Częstochowie.²⁰

Numer ID zadania	Nazwa zadania	Dzielnica	Kosztorys	Koszt poniesiony
Jednostka realizująca: Miejski Zarząd Dróg i Transportu				
57	1. Montaż wysepki wraz z oznakowaniem na skrzyżowaniu Alei Wyzwolenia i ul. Pużaka	Północ	4.500,00	1.353,00
68	2. Darmowa sieć WiFi w tramwajach	Ogólnomiejskie	30.000,00	30.000,00
181	3. Budowa oświetlenia ulicy Diamentowej	Gnaszyn-Kawodrza	53.025,30	53.025,30
213	4. Remont rowów melioracyjnych i przepustów przy ul. Głównej i Cegielnianej	Gnaszyn-Kawodrza	30.000,00	36.460,52
189	5. Remont nawierzchni ul. Elektryków	Gnaszyn-Kawodrza	27.000,00	58.662,01
158	6. Budowa oświetlenia drogowego ulicy Filtrowej w Częstochowie	Mirów	95.091,30	72.176,51
157	7. Zakup stojaków rowerowych	Mirów	5.000,00	2.995,80
221	8. Remont ciągów komunikacyjnych przy ulicy Warszawskiej 31 w Częstochowie	Stare Miasto	30.000,00	39.475,47
220	9. Remont chodnika na ul. Krakowskiej	Stare Miasto	35.000,00	42.019,18
274	10. Zakup stojaków rowerowych	Tysiąclecie	10.000,00	5.991,60
276	11. Remont chodnika przed Przedszkolem nr 12 przy ul. Broniewskiego 18	Tysiąclecie	50.000,00	34.822,77
280	12. Budowa parkingu przy ul. Nałkowskiej 7	Tysiąclecie	9.590,00	16.181,08
318	13. Remont nawierzchni chodnika wraz z odwodnieniem położonego w Częstochowie przy ul. Raławickiej wzdłuż północnej strony posesji pod nr 32, 34, 38 na terenie działki o nr ew.: 31/9 obręb 151	Śródmieście	30.000,00	18.409,21

²⁰ Źródło: „Aktywność lokalna w teorii i praktyce. Przypadek częstochowskiego budżetu obywatelskiego” str. 219

131	14. Remont nawierzchni ul. Długiej na odcinku nawierzchni gruntowej	Błeszno	90.000,00	90.000,00
139	15. Budowa chodnika na odcinku od Przedszkola Nr 8 w kierunku kładki nad Aleją Wojska Polskiego w Częstochowie	Wrzosowiak	53.000,00	34.822,77
143	16. Remont chodnika i podjazdów dla OSP Błeszno	Błeszno	42.000,00	21.063,21
297	17. Budowa parkingu przy ul. Sosnowej 9/11, 13/15	Wrzosowiak	12.000,00	32.336,00
373	18. Budowa parkingu dla samochodów osobowych wzdłuż ul. Bohaterów Katynia	Wrzosowiak	72.000,00	19.918,09
363	19. Zakup stojaków rowerowych	Wrzosowiak	5.000,00	2.995,80
374	20. Budowa przejścia dla pieszych i rowerzystów przez ul. Jagiellońską od Galerii Jagiellończycy do przystanku T Estakada	Wrzosowiak	233.116,00	233.116,00
238	21. Przebudowa chodnika i miejsc parkingowych przy ul. Starzyńskiego w Częstochowie	Północ	160.000,00	98.831,80
243	22. Budowa fragmentu drogi dla rowerów przy skrzyżowaniu z Aleją Wyzwolenia i ul. Kisielewskiego	Północ	75.000,00	50.245,18
251	23. Remont chodnika wzdłuż ulicy Schillera	Północ	40.000,00	33.248,35
434	24. Montaż progów zwalniających na ul. Białskiej	Częstochówka -Parkitka	4.500,00	6.849,00
455	25. Zakup stojaków rowerowych	Częstochówka -Parkitka	5.000,00	2.995,80
433	26. Zakup stacji naprawczej dla rowerów	Częstochówka -Parkitka	5.600,00	4.348,05
175	27. Zakup stojaków rowerowych	Lisiniec	5.000,00	2.995,80
166	28. Uspokojenie ruchu w części dzielnicy Lisiniec	Lisiniec	5.000,00	2.281,65

361	29. Zakup stojaków rowerowych	Grabówka	5.000,00	2.995,80
465	30. Zakup stojaków rowerowych	Zawodzie-Dąbie	5.000,00	2.995,80
287	31. Zakup stojaków rowerowych	Podjasnogórska	5 000,00	2.995,80
Jednostka realizująca: Wydział Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych				
198	1. Wyposażenie i umundurowanie pożarnicze oraz specjalistyczny sprzęt ratowniczo-medyczny dla Ochotniczej Straży Pożarnej Częstochowa Gnaszyn	Gnaszyn-Kawodrza	4.500,00	4.500,00
Jednostka realizująca: Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych				
25	1. Upiększenie parków wierszami na kamieniach	Ogólnomiejskie	5.000,00	4.999,95
84	2. Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej nr 26 im. Tadeusza Kościuszki ul. Rakowska 42, 42-208 Częstochowa	Ogólnomiejskie	450.000,00	351.712,23
93	3. Modernizacja boiska sportowego wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej nr 30 w Częstochowie	Ogólnomiejskie	450.000,00	342.977,53
1	4. Profesjonalny skatepark Częstochowa	Ogólnomiejskie	500.000,00	473.796,00
477	5. Stworzenie Centrum Multimedialnego Dzielnicy Zawodzie-Dąbie	Zawodzie-Dąbie	100.000,00	197.734,69
463	6. Kolorowe i zdrowe dzieciństwo	Zawodzie-Dąbie	170.000,00	164.373,00
262	7. Budowa placu zabaw i siłowni zewnętrznej	Tysiąclecie	100.000,00	114.783,60
272	8. Rewaloryzacja terenu przeznaczonego do obsługi mieszkańców budynku ul. Kilińskiego 139/141 oraz mieszkańców sąsiednich budynków	Tysiąclecie	200.000,00	191.974,06

365	9. Plac rekreacji ruchowej dla seniorów	Wrzosowiak	50.000,00	42.793,13
12	10. Renowacja boiska do piłki nożnej, budowa placu rekreacji oraz placu zabaw przy ul. Lourdyjskiej (w tym plac zabaw)	Wyczerpy-Aniołów	250.000,00	393.934,52
446	11. Plac rekreacji ruchowej dla osób starszych	Częstochówka -Parkitka	50.000,00	40.724,75
428	12. Stworzenie strefy gry w tenisa stołowego na osiedlu Parkitka	Częstochówka -Parkitka	25.000,00	26.909,09
107	13. Rewitalizacja stadionu rugby przy ul. Kopalnianej	Dźbów	150.000,00	150.000,00
115	14. Plac zabaw dla dzieci i dorosłych w dzielnicy Dźbów	Dźbów	68.000,00	61.782,70
117	15. Stworzenie ścieżki zdrowia przy szkole podstawowej nr 30 w Częstochowie dla dzieci, młodzieży i dorosłych	Kiedrzyń	117.813,00	131.664,05
172	16. Budowa placu zabaw dla dzieci i siłowni zewnętrznej przy Szkole Podstawowej nr 37	Lisiniec	60.000,00	60.314,10
169	17. Plac zabaw dla dzieci i dorosłych w dzielnicy Lisiniec	Lisiniec	68.000,00	59.199,19
344	18. Rozbudowa bazy treningowej MSP „Raków	Raków	295.000,00	253.709,64
219	19. Plac rekreacji ruchowej mieszkańców Stare Miasto	Stare Miasto	106.700,00	83.895,84
522	20. Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Gimnazjum Nr 16	Stadom	244.000,00	244.000,00
308	21. Plac rekreacyjny „3 w 1” – plac zabaw dla dzieci i plac seniora	Śródmieście	118.681,88	130.841,27
317	22. Nawierzchnia poliuretanowo-gumowa na placu zabaw przy przedszkolu nr 23 (pod dwoma zjeżdżalniami)	Śródmieście	25.000,00	17.882,74
294	23. Posadowienie urządzeń zabawowych	Ostatni Grosz	25.000,00	24.999,99

288	24. Budowa placu zabaw dla dzieci i bezpiecznego dojścia do placu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 5	Podjasnogórska	60.000,00	66.826,95
240	25. Plac rekreacji ruchowej dla mieszkańców dzielnicy Północ	Północ	125.141,49	104.332,83
242	26. Czysta, przyjazna szkoła – remont toalet w Gimnazjum nr 3	Północ	15.000,00	6.063,90
Jednostka realizująca: Wydział Kultury, Promocji i Sportu				
92	1. Malowanie Filii Bibliotecznej nr 2 – podniesienie estetyki i funkcjonalności wnętrza	Ogólnomiejskie	30.817,50	30.817,50
320	2. Zakup książek i audiobooków dla Filii nr 9 Biblioteki Publicznej w Częstochowie przy ul. Nowowiejskiego 15	Śródmieście	30.000,00	30.000,00
388	3. Wyposażenie strefy malucha i seniora oraz zakup książek i audiobooków dla Filii nr 5 Biblioteki Publicznej w Częstochowie	Trzech Wieszczów	40.000,00	40.000,00
385	4. Warsztaty rękodzieła artystycznego	Trzech Wieszczów	6.300,00	6.300,00
384	5. Nauka i propagowanie formy rekreacji nordic walking	Trzech Wieszczów	20.000,00	20.000,00
Jednostka realizująca: Wydział Edukacji				
174	1. Utworzenie mobilnej pracowni multimedialnej w Gimnazjum nr 13	Lisiniec	50.000,00	50 000,00
182	2. Zakup sprzętu multimedialnego do pracowni informatycznej Szkoły Podstawowej nr 46 w Częstochowie	Gnaszyn-Kawodrza	23.000,00	23.000,00
183	3. Zakup sprzętu nagłaśniającego dla Szkoły Podstawowej nr 46 w Częstochowie	Gnaszyn-Kawodrza	3.500,00	3.500,00

306	4. Dzielnicowy ośrodek rodzinnej aktywności	Ostatni Grosz	77.000,00	77.000,00
Jednostka realizująca: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa				
61	1. Sanitariaty miejskie	Ogólnomiejskie	250.000,00	250.000,00
393	2. Skwer przy Rondzie Mickiewicza - rewitalizacja	Trzech Wieszców	90.000,00	90.000,00
162	3. Ławki i kosze - ul. Wręczycka	Lisiniec	26.000,00	25.682,40
430	4. Ławki i kosze - Pasaż Stasieckiego	Częstochówka -Parkitka	20.000,00	19.889,10
Jednostka realizująca: Wydział Polityki Społecznej				
141	1. Zorganizowanie festynu rodzinnego z okazji Dnia Dziecka na rzecz lokalnej społeczności dzielnicy Błeszno	Błeszno	6.000,00	6.000,00